

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра історії України і туризму

Кваліфікаційна робота бакалавра
на тему:
«Освітній туризм в Японії»

Допущено до захисту
«___» травня 2020 року

студента групи Т 01в-16
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Туристичне обслуговування
за спеціальністю 242 Туризм
Немерченка Дмитра Станіславовича

Завідувач кафедри
Історії України і туризму
Васильчук Володимир
Миколайович

Науковий керівник:
доктор історичних наук, професор
Терещенко Юрій Іларіонович

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСВІТНЬОГО ТУРИЗМУ.....	8
1.1. Освітній туризм в системі класифікацій видів туризму	8
1.2. Методологія та методи досліджень освітнього туризму	14
1.3. Передумови виникнення освітнього туризму та основні етапи його розвитку.....	21
РОЗДІЛ 2. ГОЛОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РАМКАХ ОСВІТНЬОГО ТУРИЗМУ В ЯПОНІЇ.....	23
2.1. Освітній туризм в Японії як історико-культурне явище	23
2.2. Географія освітнього туризму в Японії	27
2.3. Особливості організації освітнього туризму в Японії	34
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ТУРИЗМУ В ЯПОНІЇ	43
3.1. Шляхи вдосконалення освітнього туризму в Японії.....	43
3.2. Підготовка кадрів для освітнього туризму як головний фактор розвитку в Японії	51
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

Актуальність теми. Освітній туризм, що знаходиться на перетині таких областей знань, як педагогіка, туризм, освітній менеджмент, і є інтеграцією формальної та неформальної освіти, стає ефективним ресурсом навчання різних груп населення протягом усього життя. Щорічно зростає популярність подорожей з освітніми цілями всередині країни і за кордоном; збільшується кількість споживачів туристичних послуг, які прагнуть поєднати відпочинок з навчанням і підвищенням кваліфікації. З огляду на перехід в різних країнах світу від елітарного туризму до масового, цілі освітніх поїздок стають з кожним роком більш різноманітними, стажування та підвищення кваліфікації трансформуються в масовий освітній туризм.

Найбільш динамічним напрямком освітнього туризму є послуги з вивчення іноземних мов. В середньому молоді люди, які вивчають іноземні мови, виїжджають на 5-6 тижнів, хоча дані тимчасові періоди підвищуються. Одним з найважливіших джерел на ринку мовних шкіл з 2005 року була Японія. Таким чином, існує необхідність дослідження особливостей освітнього туризму, зокрема числі унікальних ресурсів Японії, з метою визначення тих, що мають потенціал для подальшого розвитку.

Динамічність процесів в освітній сфері в найбільшому ступені визначає ситуацію в педагогічній освіті, в професійній підготовці тих, від кого в найближчому майбутньому буде залежати успішність інновацій в українській освіті. Це вимагає від сучасної української педагогічної науки осмислення накопичених теоретичних знань з питань формування компетентної особистості, узагальнення наявної практики організації освітнього процесу, що дає очікувані результати, приведення їх у відповідність з новими соціальними реаліями, з міжнародними стандартами, а також розробки методичного інструментарію формування соціально компетентної поведінки учнів на різних освітніх етапах.

В даний час здійснюється послідовне впровадження в практику освітніх організацій принципів безперервності, створюється комплекс умов

для особистісного та професійного зростання людей різного віку і соціальних категорій. У зв'язку з цим відбувається активний пошук нових технологій, методик, інноваційних форм навчання, що забезпечують ці процеси.

У стратегічному плані освітній туризм стає елементом сталого розвитку країн і регіонів, що дає підстави стверджувати про наявність прямої залежності економічного процвітання територій від їх здатності ефективно розвивати два пріоритетних напрямки: освіту і туризм, створюючи тим самим необхідний соціально-педагогічний простір для навчання різних груп населення.

Освітній туризм стає самостійним напрямком як в освіті, так і в туристичній галузі, який динамічно розвивається, й в рамках якого реалізуються принципи безперервності, інклюзивності та доступності освіти, оскільки в освітній процес включаються люди різного віку і соціальних груп. Разом з тим світова і вітчизняна практика показують, що настільки перспективна з педагогічної та економічної точок зору галузь до цих пір не отримала достатнього теоретичного освітлення і практичної реалізації.

Освітній туризм є частиною міжнародного туризму. Саме поняття «освітній туризм» – відносно нове, як на туристському ринку, так і для економіки в цілому. Незважаючи на те, що поїздки та подорожі з метою освіти відбувалися ще в давнину, вони привернули до себе увагу тільки в 20 столітті в зв'язку з збільшенням активності туріндустрії і індустрії освіти, їх інтенсивним розвитком і появою нових видів туризму. У зв'язку з тим, що основною проблемою освітнього туризму є невелика вивченість даного сегменту туристичного ринку, його потенціал не може бути повністю оцінений.

Розглядаючи подорожі як показник якості життя, споживачі туристичних послуг вимагають нового рівня обслуговування і організації турів, що призводить до необхідності розробки спеціалізованої програми розвитку освітнього туризму і підготовки кваліфікованих фахівців даної сфери.

Темпи оновлення знань, техніки і технологій визначають постійні зміни змісту, спрямованості, характеру професійної діяльності. Формуються нові вимоги і до рівня кваліфікації працівників, що обумовлює пошук нових підходів до оцінки кваліфікаційних ступенів. Це актуалізує компетентнісний підхід в системі професійної освіти. Сучасні інноваційні процеси в науці та освіті активно розвивають педагогічну теорію і практику. Деякі освітні технології, які успішно використовувалися раніше, сьогодні актуальні, оскільки в їх основі лежать фундаментальні, не застарілі принципи освіти і виховання. До таких технологій, безумовно, відноситься освітній туризм, який наразі відроджується, широко використовується в різних освітніх системах, оцінюється педагогами як високоефективна технологія навчання і одночасно як форма організації навчального процесу.

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що існує потреба в аналізі, оцінці та систематизації туристичних ресурсів Японії та у пошуку новітніх стратегій їх використання.

Об'єктом дослідження є стан розвитку освітнього туризму в Японії.

Предметом дослідження є дослідження, систематизація та оцінка освітніх туристичних ресурсів Японії.

Метою дослідження виступає аналіз освітнього туризму крізь призму наявних туристичних ресурсів Японії, виявлення факторів впливу, пошук сильних сторін та слабкостей освітнього туризму в країні, соціально-економічного впливу, аналіз та опис альтернативних видів туристичних ресурсів та обґрунтування доцільності їх використання.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- з'ясувати місце освітнього туризму в системі класифікацій видів туризму;
- проаналізувати методологію та методи досліджень освітнього туризму;
- дослідити передумови виникнення освітнього туризму та основні етапи його розвитку;

- визначити освітній туризм в Японії як історико-культурне явище;
- дослідити географію освітнього туризму в Японії;
- визначити особливості організації освітнього туризму в Японії;
- з'ясувати шляхи вдосконалення освітнього туризму в Японії;
- проаналізувати підготовку кадрів для освітнього туризму як головного фактору розвитку в Японії.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є фундаментальні положення туризмознавчих дисциплін, зокрема географії туризму та туристичних ресурсів світу, рекреології та історії туризму.

У роботі використано системний підхід для дослідження ресурсів освітнього туризму Японії як цілісної системи в її динамічному розвитку та сукупність методів, які забезпечують її реалізацію, такі як:

- метод логічного узагальнення, який був використаний для забезпечення послідовності проведення наукового дослідження;
- історичний метод використовувався при опрацюванні часових економічних змін, спричинених туристичною діяльністю, та виділенні конкретні історичні події, які мали вплив на туризм;
- системно-аналітичний метод, за допомогою якого здійснено теоретичне узагальнення наукових концепцій, розробок, пропозицій провідних вітчизняних і зарубіжних учених, присвячених новим тенденціям у вивченні факторів розвитку туризму та туристичних ресурсів;
- методи спостереження та порівняння були використані для аналізу розвитку туристичної діяльності, зіставленні туристичних ресурсів та динаміки туристичних потоків за останні роки на острові;
- індукція та дедукція використовувалися для аналізу сформованої туристичної інфраструктури та загалу ресурсів освітнього туризму в Японії;
- методи SWOT-аналізу використовувався для всебічного оцінювання перспективності туристичної діяльності в Японії;

– метод статистичного аналізу застосований для дослідження динаміки розвитку туристичних ресурсів.

Інформаційна основа дослідження. У роботі було використано ресурси провідних туристичних порталів, фахові літературні джерела, наукові публікації та монографії вітчизняних і зарубіжних вчених тощо.

Ступінь вирішення проблеми в дослідженні та практичне значення одержаних результатів. Одержані результати можуть бути використані в практичній діяльності при створенні туристичних пакетів, маршрутів та пропозицій, інвестиційних проектів.

Крім того, робота може бути використана як довідкове і методичне джерело для студентів-туризмознавців, аспірантів та викладачів.

Особистий внесок здобувача:

- пошук, відбір та обробка матеріалів дослідження, узагальнення одержаних результатів, а також їх зіставлення з літературними джерелами виконані особисто здобувачем;
- проаналізовано та упорядковано інформацію про фактори розвитку освітнього туризму;
- удосконалено та систематизовано опис ресурсів освітнього туризму в Японії;
- проведено аналіз освітнього туризму в Японії;
- узагальнено проблеми розвитку освітнього туризму в Японії та запропоновано можливі варіанти їх розв'язання.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи бакалавра зумовлена її метою та завданням. Робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків та списку використаних джерел. Кваліфікаційну роботу бакалавра викладено на 75 стрінках (з них 67 сторінок основного тексту) комп'ютерного набору, вона включає 5 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Освітній туризм в системі класифікацій видів туризму

Загальноприйнятого визначення категорії «освітній туризм» не існує, тому розглянемо різноманітні трактування, пропонувані вітчизняними вченими. І.В. Зорін, В.А. Квартальнов визначають його як «туристські поїздки, екскурсії з метою освіти, задоволення допитливості та інших пізнавальних інтересів»[15,с.16]. Місце освітнього туризму в системі класифікацій видів туризму відображено у Додатку А.

Вчені Каурова О.В., Карманова Т.Є. розглядають освітній туризм як «пізнавальні тури, що здійснюються з метою виконання завдань, визначених навчальними програмами освітніх установ»[20, с. 24].

У свою чергу, Коновалова О.В., Андрушкевич Т.В. називають «поїздки на період від 24 годин до 6 місяців для отримання освіти (загальної, спеціальної, додаткової), для підвищення кваліфікації – у формі курсів, стажувань, без заняття діяльністю, пов'язаною з отриманням доходу від джерел в країні (місці) тимчасового перебування» поняттям освітній туризм[23].

Автор Бабкін А.В. визначає даний вид туризму як «поїздки з метою отримання освіти за кордоном (з метою вдосконалення мови, отримання бізнес-освіти, вивчення спеціальних дисциплін)»[10].

«Тури тривалістю від 15 днів до 3 місяців з метою підвищення кваліфікації або поглиблення знань з тих чи інших дисциплін» вчений Лебедєв А.Н. називає освітнім туризмом[28].

З точки зору дослідника Нетяжевська О. В., «поїздки окремих індивідів або їх груп в певні регіони і країни з метою отримання освітніх послуг за визначеними програмами» прийнято вважати освітнім туризмом[36].

Поняття освітній туризм розглядається і зарубіжними вченими. Так, зарубіжний дослідник Б. Річі (Ritchie B.W.) в роботі «Управління освітнім туризмом» (Managing Educational tourism) дає наступне визначення: «освітній

туризм – діяльність відвідувачів та екскурсантів, для яких освіта і навчання – основна або другорядна мета поїздки»[69, с. 55].

Ґрунтуючись на визначеннях, наведених вище, ми можемо висунути твердження про те, що основна мета поїздки, складова ланка освітнього туризму – це освіта. Можемо позначити освітній туризм як систему структурних елементів, таких як освіта та туризм (рис. 1.1).

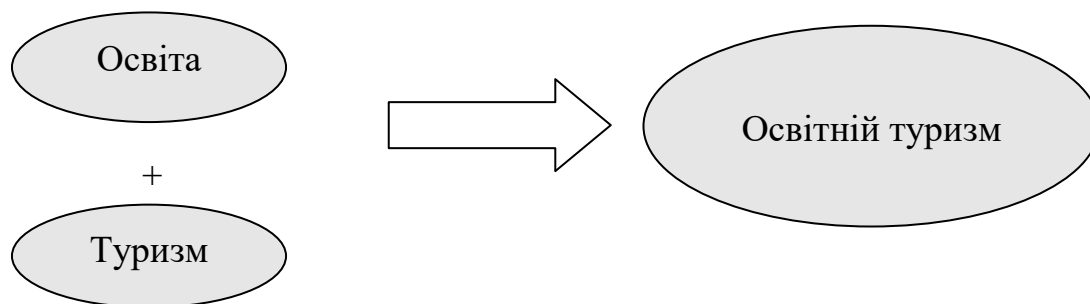

Рис. 1.1. Система елементів освітнього туризму

Схоже трактування освітнього туризму пропонує дослідник Шаблій А.: освітній туризм – це вид відпочинку, основний або другорядною метою якого є вивчення іноземних мов, кулінарій або інших дисциплін (економіки, менеджменту, маркетингу та ін.), а також задоволення допитливості, підвищення кваліфікації та отримання нового досвіду в тій чи іншій професії або сфері діяльності[62, с. 13].

Крім того, під освітнім туризмом розуміються тури, що здійснюються з метою виконання завдань, визначених навчальними програмами освітніх установ [14, с. 58]. При такому підході, освітні поїздки розглядаються як частина навчального процесу, одна з технологій навчання студентів.

Відомо, що туристські подорожі запропоновані освітніми стандартами в якості форми навчання в програмах вузівської підготовки з багатьох напрямків – географії, геології, біології та ін. Крім того, стали популярні мережеві форми навчання, при яких частина освітньої програми реалізується в інших університетах. Особливе значення освітній туризм має для мовних програм – при вивченні іноземної мови проживання і навчання в країні, мова якої вивчається, забезпечує досягнення найкращих результатів.

Таким чином, одним з аспектів методології освітнього туризму є системний підхід, який дозволяє виявити поняття освітнього туризму як поєднання компонентів двох окремих понять – освіти і туризму. Отже, *першим принципом* освітнього туризму слід вважати принцип системності. Відповідно до цього принципу освітній туризм описується в таких поняттях, як елемент (туризм, освіта), зв'язок, структура, організація, управління, саморегуляція, стабільність, розвиток, відкритість, активність та ін.

Оскільки освітній туризм спрямований, перш за все, на освітню мету, то *другим важливим принципом* є педагогічний, що передбачає високий ступінь педагогічної участі в туристсько-освітньому процесі[19].

Поняття «освітній туризм» включає освітній компонент, тобто знаходиться в нерозривному зв'язку з педагогікою та суб'єктами педагогічної діяльності. Освітній туризм класифікують за такими критеріями:

- вікова та соціальна ознака,
- ступінь вираженості формальної ознаки в освіті,
- дестинація,
- зміст[10, с. 54].

Кожен з цих критеріїв представляє кілька рівнів організації розглянутого виду туризму. Наприклад, віковий критерій складається з наступних рівнів:

- освітній туризм для дошкільнят,
- школярів,
- студентів,
- фахівців,
- людей похилого віку тощо.

Отже, це дозволяє визначити *третій принцип* освітнього туризму – принцип багаторівневості (рис. 1.2).

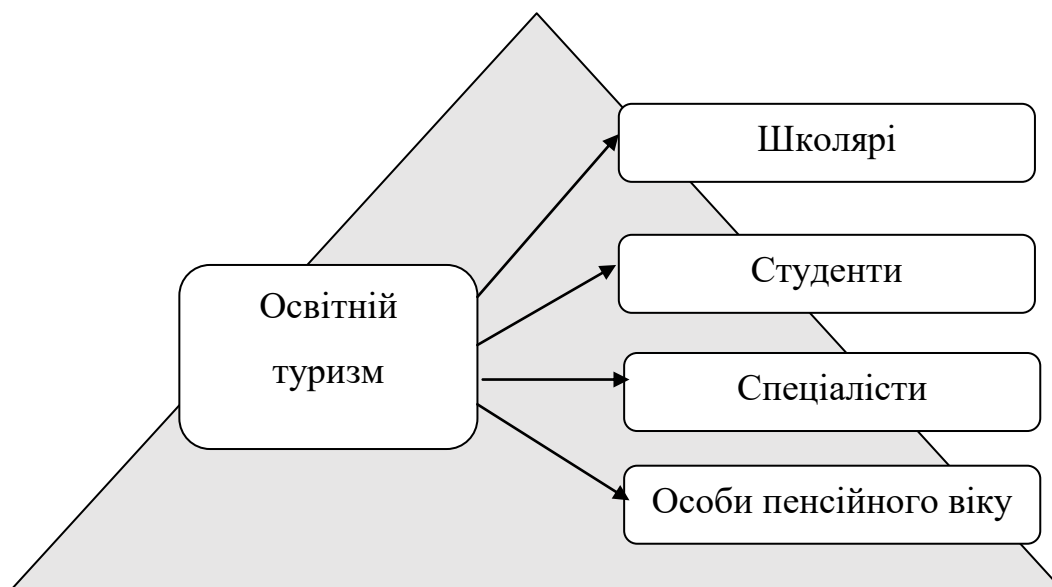

Рис.1.2. Багаторівневність учасників освітнього туризму за віковим критерієм

За змістом освітній туризм поділяється на такі рівні:

- професійна освіта,
- підвищення кваліфікації,
- спеціальна предметна освіта,
- політичне утворення,
- мовна освіта,
- короткострокове класичне навчання в школах і вузах[19].

Наведені вище рівні організації змістовного критерію освітнього туризму включають *четвертий принцип* освітнього туризму – принцип міждисциплінарності. Наприклад, найчастіше освітній туризм виступає в якості ефективної форми навчання, що включає туристські поїздки при освоєнні студентів/учнів навчальних програм з географії, біології, екології, історії, культурології, літератури, лінгвістики, що не виключає додаткове суміщення дисциплін.

Ще одним важливим критерієм освітнього туризму є дестинації, відповідно до чого освітній туризм ділиться на наступні рівні:

- національний,
- регіональний,
- міжрегіональний,

– міжнародний.

Класифікація за критерієм DESTИНАЦІЇ припускає становлення *п'ятого принципу* освітнього туризму – принципу міжкультурного: здійснюючи поїздки розглянутого виду, туристи так чи інакше знайомляться з особливостями культури.

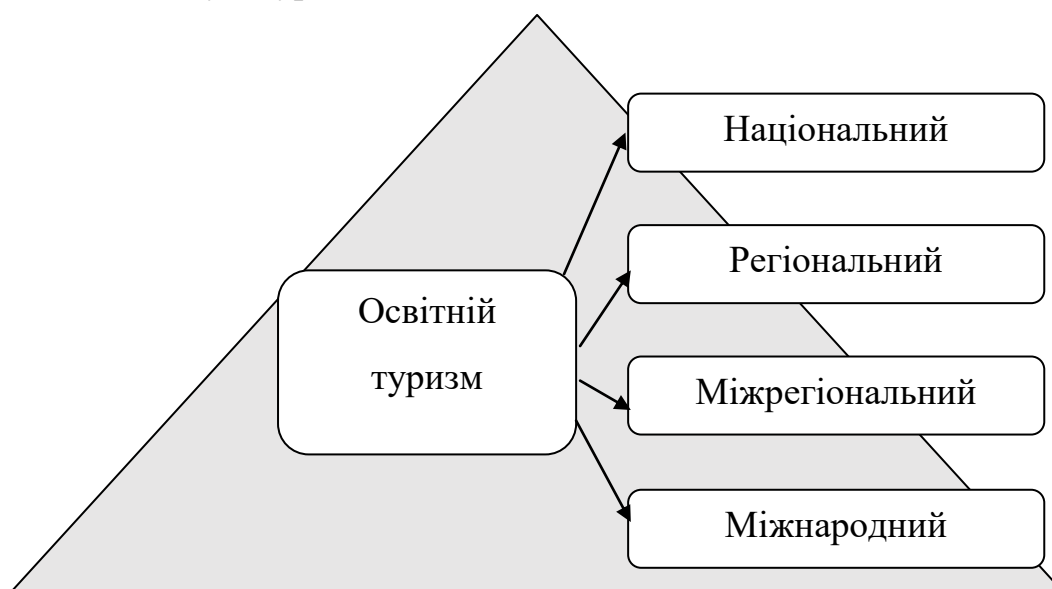

Рис. 1.3. Рівні освітнього туризму, що відображають принцип міжкультурної складової

Розвитку освітнього туризму сприяє ресурсозабезпеченості регіонів, що включає дитячі оздоровчі табори, санаторії, вузи, установи додаткової освіти, дитячі школи мистецтв, місця відпочинку. На цьому наголошує *шостий принцип* освітнього туризму – принцип ресурсоемності освітнього туризму. В якості стандартних принципів, застосовних для всіх видів туризму, виділяються принципи клієнтоорієнтованості і тимчасової обмеженості, які характерні для освітнього туризму[31, с. 21].

Освітній туризм має багато спільного з іншими видами туризму, в першу чергу, культурно-пізнавальним і спортивним туризмом. Ринок освітніх турів активно розвивається, з'являються нові пропозиції, насичені різноманітними додатковими послугами. У зв'язку з тим, що освітній туризм знаходиться на стику двох галузей – освіти і туризму, освітні поїздки є об'єктом вивчення фахівців обох галузей. Тому освітній туризм трактується з

різних точок зору, і підходи до розуміння сутності освітнього туризму відрізняються один від одного.

Існує велика різноманітність освітніх турів. Проводити їх класифікацію можна за різними критеріями: за віком, кількістю і складом учасників, за тривалістю навчальної програми, за сезонністю і т.д. Однак найбільш поширеною є класифікація *за цілями подорожі*.

Науковці Зорін І.В., Каверіна Т.П., Квартальнов В.А.[15] виділяють три основних напрямки освітнього туризму:

- 1) мовно-навчальні тури;
- 2) спортивно-навчальні тури;
- 3) тури з метою професійного навчання.

Мовно-навчальні тури. Тури, головною метою яких є вивчення іноземної мови, користуються популярністю серед споживачів різних вікових груп – від дітей та їх батьків, які оплачують ці тури, до дорослих підприємців, хто вивчає іноземну мову з метою комунікації із закордонними партнерами. Найбільшим попитом користуються освітні тури для школярів 10-17 років, приблизно десяту частину туристського потоку в цьому секторі становлять дорослі туристи.

Спортивно-навчальні тури. Такі тури поширені у всьому світі. Основний мотив туристів – набути навичок в певному виді спорту. Це може бути катання на гірських лижах і сноуборді, теніс, гольф, серфінг, дайвінг, кінний спорт, веслування на каное та байдарках, вітрильний спорт і т.д. У навчальну програму такого туру обов'язково входять заняття обраним видом спорту з професійними інструкторами. Надається прокат і продаж спортивного інвентарю та спорядження.

Професійно-орієнтовані освітні тури. Такі тури можуть бути спрямовані на отримання вищої освіти в будь-якій області знань (менеджмент, маркетинг, комп'ютерні технології, готельне господарство, банківська справа, право), або на підвищення кваліфікації. Програми вищої освіти в різних країнах відрізняються за тривалістю і вартістю навчання. Найбільш популярними напрямками для даного сегмента освітнього туризму

є США, Великобританія, Франція, Австралія і Німеччина. Найбільше іноземних студентів прибуває з таких країн, як Китай, Індія, Республіка Корея, Німеччина, Саудівська Аравія тощо[15, с.47].

Отримані в процесі теоретичного аналізу досліджуваної літератури інформативні дані необхідно враховувати в процесі написання методичних програм в області освітнього туризму, які забезпечують надалі грамотне застосування в результаті їх впровадження. Таким чином, для успішної реалізації і розвитку освітнього туризму необхідно враховувати вісім принципів: системності, педагогічний, багаторівневості, міждисциплінарності, міжкультурності, ресурсоємності, клієнтоорієнтованості та тимчасової обмеженості.

1.2. Методологія та методи досліджень освітнього туризму

У передмові до монографії «Туристика»[16], Д. Джафарі зазначив, що вивчення туризму є областю інтересів багатьох наук і дисциплін: історії, політології, соціології, філософії, географії, екології, психології, антропології, економіки, маркетингу, і підкреслив важливість становлення і розвитку науки про туризм. На думку вчених-засновників наукової школи туристики В.А.Квартальнова і І.В. Зоріна, ця наука синтезує дані різних наукових дисциплін, які вивчають туризм, і формує цілісну концепцію туризму[15].

Предметом дослідження в теорії туризму є туристична діяльність, завданнями якої є:

- вивчення туристських заходів (екскурсій і подорожей);
- прогнозування розвитку видів і форм туризму;
- моделювання характеристик нових туристичних центрів;
- відновлення функцій організму в процесі туристських заходів, екскурсій і подорожей.

Всі наукові дослідження в сфері туризму Плоткіна Н. П. розділяє на наступні групи:

1) дослідження з підстав науки про туризм – туристське наукознавство, теоретична туристика, методологія туристики і туризму, логіка туристики, історія туризму, порівняльна туристика, організація і управління в туризмі;

2) дослідження за видами туризму – соціальний туризм, корпоративний туризм, експедиційний туризм, водний і підводний туризм, дачний туризм і т.д.;

3) галузеві дослідження з проблем туризму – педагогіка туризму (включає два напрямки: педагогічний потенціал туризму і проблеми професійного туристського освіти), охорону здоров'я (медицина туризму), економіка туризму, соціологія туризму, культурологія туризму, «туристське країнознавство» або «туристське інструментознавство» (специфічна архітектура туристських організацій, готелів, ресторанів, кемпінгів, пляжів та інших рекреаційних зон, ландшафтне облаштування туристських зон, проблеми інформатизації туризму і створення телекомунікаційних туристських технологій і т.д.);

4) дослідження по підставі форм суспільної свідомості – буденна свідомість, мова, мораль, право, політична ідеологія, філософія, релігія, мистецтво, наука[37, с. 15].

Говорячи про місце туристики в загальній системі сучасної науки, Мальська М. П. вважає, що її слід віднести до області практичних наук поряд з медициною, педагогікою та ін., та робить висновок, що «... предметна область всього комплексу наук про туризм досить широка. І ця широка предметна область вимагає чіткого свого позначення, назви. Її можна назвати загальним об'єднуючим поняттям – «туристика»[35, с. 147].

Існує точка зору (І.В. Зорін, А.І. Зорін), «що тексти, сформовані в рамках туристики, організовуються двома доповнюючими один одного ортогональними константами: туризмом і подорожжю. Саме ці константи організовують специфічні поля соціокультурного освоєння часу – простору під впливом туризму. При цьому туризм більший вплив робить з

економічного вектору цього освоєння, а подорожі – по духовному. ... Якщо підсумувати думки дослідників, то можна сказати, що туризм – сучасний етап у розвитку подорожей»[2, с. 14].

Аналізуючи феномен подорожі, І.В. Зорін виділяє наступні концептуальні підходи і погляди на предмет дослідження: географічний, гносеологічний, діяльнісний, аксіологічний, підкреслюючи, що вчення про феномен подорожі слід називати феноменологією подорожі, і робить такі висновки[15, с. 20]:

«1. Туристика як феноменологічна наука вивчає феномен подорожі.

2. Феномен подорожі проявляється в тому, що в різні періоди часу подорожі були здатні справляти вирішальний вплив на строго певні процеси в розвитку цивілізації і на її сегменти.

3. У науково-предметному плані туристика сповідує принцип трансцендентальної-феноменологічної редукції, який дозволяє перейти від буденної і загальноприйнятої установки по відношенню до світу (наприклад, індустріально-туристської або екологічної) до рефлексійної (наприклад, рекреаційної). Тим самим редукція відкриває трансцендентну сутність туризму, для якого все існуюче стає об'єктом.

4. Туристика включає вісім великих феноменологічних розділів: етнологію подорожей; міфологію подорожей; філософію подорожей; апостольство подорожей; Великі географічні відкриття; індивідуалізацію подорожі; індустрію туризму; рекреацію».

В українській науковій школі з туризму (В.К. Федорченко, В.С. Пазенок) пропонується називати науку про туризм туризмологія[4].

Концептуальні підходи та наукові погляди на туризм і його місце в системі наукових знань вчених цієї наукової школи узагальнені в опублікованому монографічному дослідженні «Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму»[57]. Колектив авторів даної монографії представляє узагальнений теоретичний образ туризму як соціального інституту, соціо-економічного і культурного чинника суспільного життя, досліджуючи сутність теорії туризму як інноваційної соціо-економічної і гуманітарної

дисципліни, простежуючи генезис і еволюцію знань про туризм, визначаючи зміст ключових концептів і термінів, структуру і функції туризмології.

На думку авторів, основним принципом туризмологічного підходу є розуміння сутності туризму як форми природно-суспільного буття і життєдіяльності мандрівного людини. Туризмологія є міждисциплінарною наукою, яка консолідує:

- філософію туризму, що досліджує «життєвий світ» мандрівника, аксіологічний, морально і естетично ціннісний аспекти туристських подій;
- географію туризму, зосереджену на просторово-часових закономірностях функціонування туризму;
- соціологічні дослідження туризму;
- культурологію туризму, яка аналізує гуманізуючу, «людинотворчу» місію туризму;
- психологію туризму, що досліджує індивідуальні особливості мандрівника, яка тісно пов'язана з етичними і естетичними цінностями туристів, а також екологізації свідомості мандрівників.

Педагогіка туризму вирішує проблеми професійної підготовки фахівців туристської справи, а праксеологія туризму забезпечує осмислення туристської практики. Предметом досліджень в туризмології стають правознавчі, політологічні, конфліктологічні та інші аспекти наукового осмислення туризму.

Методологія дослідження туристської діяльності дозволяє обґрунтувати науковий підхід до вивчення і вирішення теоретичних і практичних питань туризму. Методологічна оцінка туристської діяльності допомагає визначити ймовірного конкурента на ринку послуг, економічний і технічний стан турпідприємства, передбачувані способи його розвитку і ведення конкурентної боротьби, стратегію і тактику діяльності фахівців[62, с. 15].

В основі методології лежить вивчення туризму як суспільного явища, яке має активний і творчий характер, оскільки відбувається в процесі цілеспрямованої практичної діяльності людей. У подорожах і екскурсіях діяльність людей збагачується новим досвідом в результаті знайомства з новими пам'ятками. Вивчення туризму на практичному рівні не розкривають суті його історичного розвитку, проте постійно використовуються в повсякденному житті.

Вивчення туризму на теоретичному рівні ставить своїм завданням розуміння сутності досліджуваних явищ в формі категорій, законів, наукових теорій, а також у вигляді абстракцій, що відображають глибокі істотні взаємозв'язки матеріального і духовного світу.

Метою туристської діяльності освітнього напрямку є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних створювати турпродукт, а також отримати прибуток від цієї діяльності за для задоволення потреб клієнтів щодо навчання у певній сфері. Суб'єктами туристичної діяльності є фахівці, споживачі послуг як носії певних громадських і виробничих відносин, а також накопичені знання і досвід в даній сфері діяльності

До змісту досліджень туризму відносять:

- вивчення стану проблеми,
- постановка цілей та визначення завдань,
- вироблення гіпотези досліджувати підбір методів і методик експериментів, їх апробація[56, с. 297].

При цьому необхідно враховувати фактори, що впливають на експеримент, логічну і хронологічну схему дослідження, вибір контингенту і кількості випробовуваних, визначення необхідного числа вимірювань (спостережень), обробку отриманих результатів. Важливим також є забезпечення місця проведення дослідження, ізольованого від зовнішніх перешкод, і підготовка технічного оснащення дослідження, що забезпечує вирішення поставлених завдань. Дослідження включає в себе:

- збір фактичних даних, що забезпечують достовірність висновків;

- проведення серії експериментів;
- теоретичну і кількісну обробку отриманих результатів – визначення середніх величин, заходи, розсіювання даних, коефіцієнтів кореляції, побудова графіків, таблиць, діаграм;
- якісний аналіз і синтез отриманих в ході дослідження даних;
- інтерпретацію даних і формулювання висновків.

В ході дослідницької діяльності необхідно керуватися принципом «істинність – хибність». Результатом наукової діяльності може бути опис реальності, пояснення передбачення процесів і явищ, виражених у вигляді тексту, структурної схеми, графічної залежності, формули.

У зв'язку з необхідністю підвищення рівня достовірності дослідження необхідно визначити етапи дослідження: по-перше, сформулювати ту чи іншу проблему туризму з використанням наукового пізнання реальності; по-друге, визначити міру невідомого у відомому з використанням термінів наукової дисципліни. Важливим етапом є формулювання проблеми, тобто виявлення необхідної інформації для опису або пояснення реальності. Починаючи формулювати проблеми дослідження, необхідно визначити, до якого виду або явищу туристської діяльності вона відноситься[54, с. 138].

Предметом дослідження в туризмі можуть бути: взаємозв'язки фактів турбізнесу з готельними комплексами й транспортними послугами; закономірності економічного розвитку в країні і в світі, тенденції соціокультурного досвіду фахівців. У туризмі вивчаються закономірності оволодіння знаннями в навчальних закладах, оволодіння вміннями і навичками на турпідприємстві, досліджуються закономірності формування творчого активного мислення споживачів послуг, зміни психіки в процесі туристської діяльності.

Важливим етапом дослідження є також визначення міри невідомого у відомому, ступінь її актуальності для теорії туризму. Треба здійснити експертизу ступеня і характеру вивченості проблеми дослідження, тобто пошук значимої інформації про теоретичні джерела, а також про суміжних з

туризмом науках. Дослідження повинно базуватися на вивченні стану проблеми не тільки в теорії, а й на практиці.

Методами дослідження у туризмі називають шляхи отримання наукової інформації з метою встановлення закономірних зв'язків, відносин, залежностей тощо.

Методи досліджень у туризмі можна поділити на теоретичні та емпіричні[47].

Теоретичні методи дослідження (аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, абстрагування, узагальнення, конкретизація, моделювання тощо) дозволяють уточнити, масштабувати й систематизувати наукові факти, пояснити і передбачити певні явища, збільшити надійність отриманих даних, відійти від абстрактного до конкретного знання, сформулювати взаємовідносини між окремими поняттями і гіпотезами, виділити серед них найбільш суттєві і другорядні.

До емпіричних методів дослідження можемо віднести: методи збору та накопичення інформації; методи обробки цієї інформації; методи впровадження результатів дослідження в практику туристичної діяльності. Кожен метод такого дослідження виконує свою специфічну функцію та жає змогу вивчити лише важливий аспект туристичного явища.

1.3. Передумови виникнення освітнього туризму та основні етапи його розвитку

Міжнародний освітній туризм – явище ХХІ століття, що має глибокі історичні традиції. Поїздки в інші країни і регіони світу з метою навчання відомі з давніх часів. Спочатку такі поїздки були одним з неформальних видів освіти.

Подорожі з освітніми цілями з'явилися вперше в Стародавньому Римі. У період розквіту Римської імперії багато багаті і знатні римляни подорожували до Греції з метою підвищення освіти[41, с. 301].

Розвитку туризму в Римській імперії, крім добробуту суспільства, сприяла наявність хороших доріг. В епоху Середньовіччя в Європі на базі монастирів стали з'являтися освітні установи – університети. Першим університетом можна вважати Болонський, заснований в кінці ХІ ст. Потім виникає Паризький, який був перетворений в університет з «все загальної школи» установчою грамотою Філіпа II Августа «Про права Сорбонни» в 1200 році.

УХІІІ в. були засновані Оксфордський і Кембриджський університети в Англії, Саламанкський в Іспанії і Неаполітанський в Італії. У ХІV ст. засновані університети в Празі та Кракові, до ХV в. в Європі було вже більше 65 університетів[43, с.159].

Багато молодих людей для того, щоб послухати лекції вчених, філософів, теологів здійснювали далекі подорожі. Навколо видатних вчених, а також у відомих університетах збиралися студенти з усієї Європи. Наприклад, для отримання кваліфікованої медичної освіти молоді люди їхали в Салерно (Сицилія).

Принципи функціонування університетської системи були єдині для всієї Європи. Ступені, що присуджуються університетами, мали визнаватися в усьому християнському світі, і в цьому гарантом виступала влада церкви. Такий середньовічний «єдиний освітній простір» сприяв розвитку освітнього туризму.

В епоху Нового часу революційна Франція, яка раніше була світовим науковим центром, здає свої позиції в сфері освітніх послуг. На перший план виходить безпечна і комфортна Швейцарія. Особливо активно здійснювали туристські подорожі жителі Британської імперії, яка була на той момент найбагатшою світовою державою. Молоді англійці, як правило, завершували свою освіту і «вступали в життя» після тривалої подорожі по Європі. Такі подорожі отримали назву «Grand tour». Британські туристи відвідували такі країни, як Франція, Швейцарія, Німеччина. Багато авторів в кінці XVIII в. називали англійців «нацією мандрівників»[42, с. 16].

Отже, аналіз розвитку академічної мобільності в європейській вищій освіті протягом століть дозволив виявити п'ять історичних періодів і охарактеризувати динаміку міжнародних академічних обмінів в Європі з XII століття по теперішній час, який представлений в Додатку Б.

РОЗДІЛ 2. ГОЛОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РАМКАХ ОСВІТНЬОГО ТУРИЗМУ В ЯПОНІЇ

2.1. Освітній туризм в Японії як історико-культурне явище

Інтерес до системи освіти Японії можна пояснити унікальністю етнокультурної педагогічної традиції та історичного досвіду, не схожого на досвід інших країн. Довга ізоляція від зовнішнього світу, а потім запозичення західних зразків є базовими елементами історії японської культури, які допомагають зрозуміти, чому ніяка інша сучасна освітня система не зазнала такої великої кількості трансформацій, такого сильного зовнішнього впливу, як японська. Японці, під впливом ідей конфуціанства і буддизму, усвідомлювали цінність освіченості, намагаючись через навчання реалізувати моральні та етичні цінності[46, с. 54].

У 1984 році прем'єр-міністр Ясухіро Накасоне запропонував план з реформування системи освіти, в якому містилося п'ять напрямків (Рис.2.1).

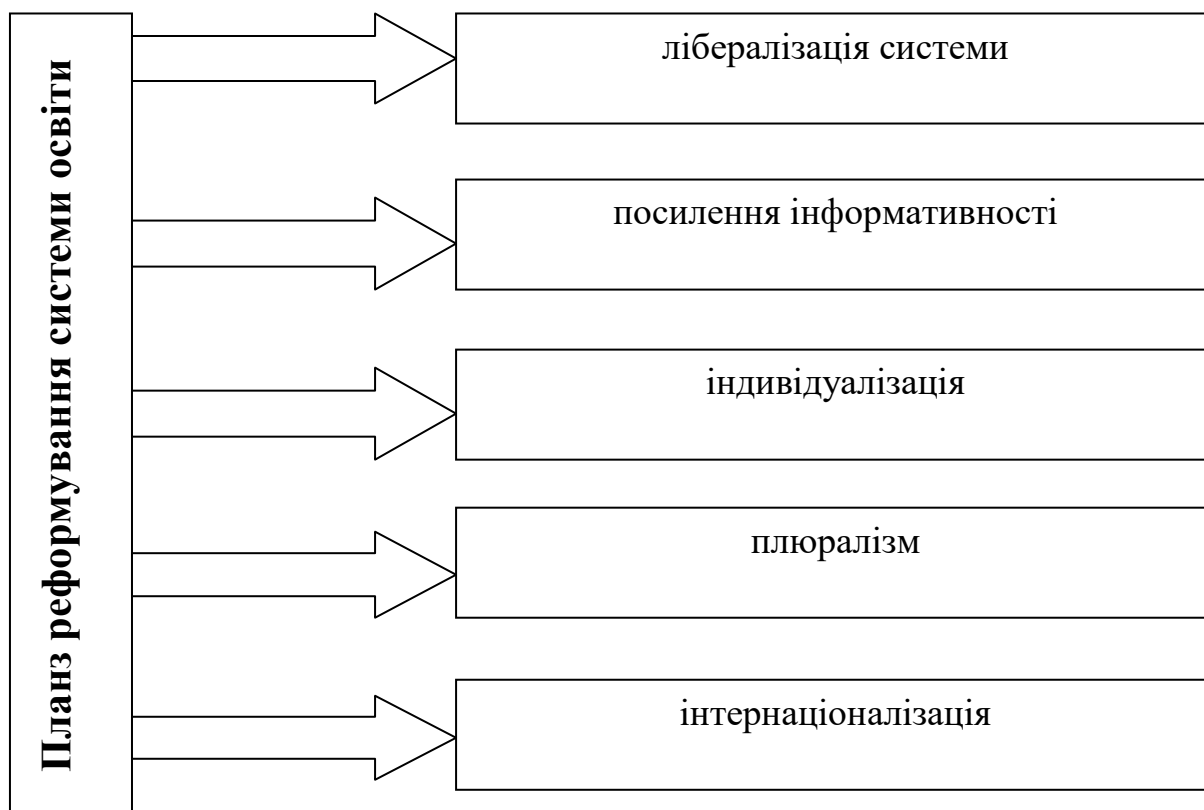

Рис.2.1. План реформування системи освіти Японії

Такий напрям як інтернаціоналізація було відзначено вперше для Японії. У 1984 році Ясухіро Накаоне також повідомив керівникам країн, що входили в АСЕАН про те, що Японія має намір збільшити кількість іноземних студентів, які навчаються в Японії.

Прем'єр-міністр також повідомив, що планується збільшити число іноземних студентів в Японії до 100 000 чоловік до 2000 року. Таким чином, до 1984 року кількість іноземних студентів склало близько 12 тисяч чоловік, 1985 році – 15 тисяч, 1986 році – 18 тисяч. Студенти навчалися в державних (17) і приватних (34) університетах. Лідуючі позиції серед державних університетів займав Токійський університет (915 учнів)[49].

Серед приватних університетів лідуючі позиції займав університет Васеда (646 осіб). Зростання іноземних студентів, які навчаються в японських університетах, тривав і у 1995 році склав 53 тисячі осіб. Більшість іноземних студентів приїжджають до Японії з країн Азії (Республіка Корея, Малайзія, Індонезія, Китай, Таїланд, Тайвань).

Станом на 1991 рік кількість студентів з Азії становила 91,5% від загальної кількості іноземних студентів (41 346 человек). Кілька років ця тенденція зберігалася. Станом на 2007 рік кількість іноземних студентів з Азії становило 90%, кількість студентів з США становило 2% (999 осіб), Австралія – 0,7% (368 осіб)[49].

Для іноземних студентів існують три основні шляхи оплати навчання: стипендія країни, відправляє студента на навчання, стипендія уряду Японії, власні кошти студента.

Близько 12-16 відсотків студентів навчаються за рахунок стипендій уряду Японії. Для цього уряд Японії щомісяця виділяє кошти для стипендіальної підтримки. Таким чином, в 2008 році вона повинна була скласти близько 142 тисяч ієн для студентів, 185 тисяч – магістранти та доктора наук, але через економічні проблем сума була знижена на 6 відсотків, а загальна сума в підсумку повинна була скласти близько 40 млрд. ієн. [49].

Близько 2-3% студентів навчаються в Японії за рахунок стипендії своєї держави, однак 80% студентів самостійно оплачують своє навчання в Японії. Все це свідчить про те, що Японія успішно справляється із завданням залучення іноземних студентів, але в інших країнах (США, Франція) цей процес розвивається швидше. Інтернаціоналізація системи освіти допоможе Японії та її майбутньому поколінню відчувати себе підготовленими до роботи в міжнародних фірмах і до міжнародних контактів.

Особлива увага приділяється вивченню англійської мови. Міністерство освіти, культури, спорту, науки і технологій провело шкільне тестування у 2017 році, метою якого стало виявлення рівня володіння англійською мовою в учнів 3-го року середньої школи. В результаті 73% учнів не перевершили рівень середньої школи 1-ого ступеню. 87% учнів, які складали тестування, не відповідали заявленому рівню 3-го року середньої школи. Дане тестування пройшли близько 70 000 учнів з 480 державних шкіл.

Планується також запровадити курси англійської мови в середніх школах 1-ого ступеня. Середнім школам 2-го ступеня пропонується акцентувати увагу на усних мовних навичках, а в університетах обов'язковим для зарахування іспитом повинен стати TOEFL[51].

У 2003 році японський уряд почав кампанію з метою подвоєння числа в'їзного туризму до 2010 року. Ця політична ініціатива, Канко Ріккоку, була здійснена з метою побудови нових економічних пріоритетів Японії, яка зіткнулася зі зменшенням населення і старіючим суспільством. Зниження чисельності молоді є не вигідним для вищих освітніх установ, так як приватні японські університети повинні залучати велику кількість претендентів і студентів, щоб забезпечити своє існування. Число студентів університетів, однак, скоротилося до 690 000 в 2010 році в порівнянні з 810 000 у 1993 році.

Кількість 18-річного населення, як очікується, залишиться стабільним (1,2 млн. осіб) по всій країні в даний час, але передбачається, що воно впаде через 10 років. Це говорить про те, що в значній кількості університетів буде менше студентів, і вони, швидше за все, залишаться «банкрутами», як це буває в приватному секторі. У відповідь на ці драматичні зміни, що

зачіпають приватні японські університети, деякі з них запустили нові програми в різних областях, такі як, наприклад, дослідження в галузі туризму. З'явилися нові факультети і відділи. Японський уряд обрав 15 країн в якості цільового ринку для просування туризму. Список дванадцяти країн, звідки частіше туристи приїжджають до Японії, включає Південну Корею, Китай, Тайвань, США, Гонконг, Австралію, Таїланд, Великобританію, Сінгапур, Канаду, Францію і Німеччину. Також були названі три потенційних ринку – Малайзія, Індія і Росія[51].

Міністерство освіти, культури, спорту, науки і технологій (МЕХТ) у 2008 році планувало відправити 300 000 японських студентів вчитися за кордон, але потім значно скоротило масштаби висунутої мети: у 2010 році лише 58 000 японських студентів пройшли курси тривалістю 3 місяці або більше за межами Японії.

Таким чином, стає очевидним нездужання Японії у виїзному освітньому туризмі. Частково цей провал пояснюється довгостроковою невизначеністю в економіці і східнояпонський землетрусом 2011 року, який сильно вдарив як по в'їзному туризму Японії, так і по виїзному. Друга причина – значне скорочення числа студентів, що навчаються в США і Великобританії. У 2011 році 53 000 японських студентів пройшли курси в одній з цих країн, проте до 2018 року їх число впало до позначки менше ніж 30 000 (згідно з даними Міністерства юстиції Японії, 2019 рік). Таким чином, число учнів за кордоном японців знову досягло тієї позначки, що була в першому десятилітті нового тисячоліття

В останні роки інтерес іноземних студентів до здобуття вищої освіти в Японії збільшується, незважаючи на складності з мовою, непросту процедуру надходження та високу вартість навчання. Одна з причин цього – те, що диплом Токійського або Кіотського університетів високо цінується у всьому світі. ВНЗ відрізняються досить високим рівнем викладання, також в університетах існує прискорений курс навчання, розрахований на два роки.

2.2. Географія освітнього туризму в Японії

У рейтингу «QS top universities» у 100 найкращих університетів входять лише 5 японських вузів:

- Токійський університет (34 місце),
- Кіотський університет (37 місце),
- Токійський університет технологій (56 місце),
- Університет Осаки (63 місце),
- Університет Тохоку (75 місце).

В даному рейтингу університети оцінюються за такими критеріями:

- 40% – авторитетність в сфері наукових робіт і досліджень;
- 20% – співвідношення кількості учнів до кількості викладачів;
- 10% – репутація викладачів,
- 20% – індекс цитованості,
- 5% – частка іноземних студентів
- 5% – частка іноземних викладачів[63, с. 44].

У рейтингу «Academic ranking of world universities» (ARWU) в сто кращих університетів входять Токійський університет (20 місце), Кіотський університет (32 місце), Нагойський Університет (72 місце), Університет Осаки (96 місце). Тут критерії наступні:

- 20% – статті, які опубліковані в журналах «Science» і «Nature»,
- 20% – показник цитованості (кількість цитованих публікацій),
- 20% – число викладачів-лауреатів Нобелівської або Філдсівської премій.
- 20% – кількість викладачів, чия думка часто цитують в наукових дослідженнях і публікаціях,
- 10% – кількість випускників університету, які отримали Нобелівську або Філдсівську премії[41].

У рейтингу «World University Rankings» 2017-2018 років в топ 100 входять тільки два японських університети – Токійський університет (39 місце) і Кіотський університет (91 місце). В даному рейтингу

використовується тринадцять пунктів, за якими проводиться оцінка університетів. Всі ці пункти об'єднані в п'ять категорій.

30% – викладання і освітнє середовище, якість викладання з точки зору студентів і співробітників.

30% – дослідження: обсяг, репутація, дохід.

32,5% – вплив досліджень (цитовання),

2,5% – галузевий дохід (доходи від дослідницької діяльності).

5% – міжнародна взаємодія (кількість іноземних студентів і співробітників).

Також існує план збільшення числа іноземних студентів до 300 000 осіб до 2020 року, що є показником, що вдвічі перевищує сучасний. Також планується подвоїти кількість іноземних викладачів в японських університетах. Близько 120 000 студентів і 60 000 школярів Міністерство освіти, культури, спорту, науки і технологій планує відправити на закордонні стажування до 2020 року.

Дана ініціатива знайшла підтримку серед великого бізнесу Японії, таких корпорацій, як Тойота, Міцубісі та інші. У 2008 році був опублікований документ «Напрямок та стратегія розвитку економіки Японії», суть якого полягала в тому, що без інтернаціоналізації вищої освіти в Японії неможливо зміцнення японської економіки. Для виконання плану з залучення іноземних студентів була розроблена спеціальна програма зі створення Центрів інтернаціоналізації[69, с. 55].

Програма має назву «Global 30», а основна суть її полягає в тому, щоб відібрати 30 провідних університетів Японії та створити сприятливі умови не тільки для навчання іноземних студентів в Японії, але і для підвищення числа японських студентів, що навчаються за кордоном. Для того, щоб пройти до тридцятки кращих університетів, які могли б брати участь в програмі, було визначено кілька критеріїв, таких як кількість іноземних студентів в університеті (не менше 300 осіб), наявність закордонної філії, а також наявність іноземних викладачів.

У число університетів, що беруть участь в програмі, увійшли такі університети, як:

- Університет Васеда,
- Токійський університет,
- Університет Кіото,
- Університет Кейо,
- Університет Цукуба,
- Університет Мейдзі,
- Університет Тохоку,
- Університет Осака,
- Університет Ріцумейкан,
- Університет Нагоя,
- Університет Софія,
- Університет Досієя.

Для тридцяти університетів, які увійшли до програми, передбачалося державне фінансування, розмір якого становив від 200 до 400 млн. ієн на рік. Для досягнення найбільш високих результатів було вирішено запровадити англomовні бакалаврські програми, а для цього необхідно збільшити кількість іноземних викладачів хоча б на 10 %.

Також необхідно прийняти на роботу більше англomовного персоналу з метою підвищення комфорту для іноземних студентів і викладачів. До того ж університети повинні перебудувати навчальну програму таким чином, щоб навчальний рік починався не навесні, як прийнято в Японії, а в вересні, як прийнято в більшості країн[57, с.310].

У 2018 році були підбиті проміжні підсумки даної програми, в результаті чого з'ясувалося, що більшість університетів отримали позитивні оцінки своєї роботи, а це значить лише те, що програма результативна (до кінця 2017 року університети набрали близько 26 000 іноземних студентів) і її потрібно розвивати.

Окремо розглянемо процес розвитку освітнього туризму в закладі вищої освіти на прикладі університету Ріцумейкан. З 1980-х років Ріцумейкан позиціонував глобалізацію як основу довгострокової стратегії університету і розробив стратегії інтернаціоналізації в якості новаторського існування університету під назвою Азіатсько-Тихоокеанський університет Ріцумейкан (APU). Грунтуючись на програмі «Global 30», Ріцумейкан планує розвивати своє новаторське майбутнє, спираючись на освітній туризм.

Університет має безліч спільних програм навчання та обміну досвідом із зарубіжними країнами, а також розробляє і встановлює унікальні програми навчання за кордоном. Наприклад, Ріцумейкан підписав угоду про подвійний диплом з американським університетом у 2002 році, суть якого полягає в тому, що отримання дипломів обох університетів можливо, пройшовши дворічний курс в кожному університеті.

Крім того, спільно з університетом Канади було створено гуртожиток для студентів, які можуть жити з місцевими студентами в університетському містечку того ж університету, і створили річну програму навчання. З 2001 року університет відправляє за кордон 100 студентів щороку. Крім того, кожен відділ керує власною програмою навчання за кордоном. Ці зусилля щорічно забезпечують понад 1500 зарубіжних досліджень за кордоном, а в 2020 році університет планує розширити свою діяльність до 2400 осіб[43].

В даний час в університеті навчаються близько 2800 іноземних студентів з 97 країн / регіонів, половина з яких працювала в Японії після закінчення навчання і домоглася успіхів. Незважаючи на те, що діяльність університету була досить ризикованою, університету Ріцумейкан вдалося отримати високу репутацію, особливо в азіатських країнах (Китай, Південна Корея, Таїланд, В'єтнам) за рекордний термін – 10 років. В рамках програми «Global 30», в якій університет бере активну участь, була поставлена мета – прийняти більше 4000 іноземних студентів до 2020 року.

Також перед університетом стоять завдання поліпшити якість життя іноземних студентів і підвищити якість освіти, створити програми, що викладаються повністю англійською мовою. Щороку китайські студенти

вступають в АРУ, більшість з них обирають курси англійською мовою. Проте, якщо японське суспільство буде приймати іноземних студентів на роботу, то з'явиться необхідність введення курсів японської, які допомогли б студентам адаптуватися до подальшої роботи в Японії.

Також в рамках програми CAMPUS ASIA, університет Ріцумейкан погодився створити велику кількість спільних короткострокових програм навчання за кордоном серед університетів трьох країн, створюючи середовище, в якому студенти взаємодіють один з одним, що переросте в стратегічний міжнародний академічний і освітній обмін з Китаєм і Кореєю.

В даний час потрібні різні міжнародні студентські програми, такі як короткострокові програми, такі як літні школи, створення системи, яка дозволяє учням навчання за кордоном. Прийом іноземних студентів з різних країн і регіонів, відправляючи за кордон ще більше японських студентів.

8 липня 2016 р. університет Ріцумейкан і Австралійський національний університет (АНУ) підписали меморандум про співпрацю. На основі цього меморандуму обидва університети розпочинають консультації з метою створення «спільної програми навчання бакалаврів». У спільній програмі бакалаврату два університети спільно розробляють і здійснюють навчальну програму, а ступінь бакалавра надається обома університетами[33, с.55].

Створення спільної програми бакалаврату між зарубіжними університетами та університетами в Японії – це перша спроба Японії на шляху до інтернаціоналізації вищої освіти. На церемонії підписання також був присутній прем'єр-міністр Сіндзо Абе, який час від часу відвідує Австралію. У спільній заяві прем'єр-міністра Абе і прем'єр-міністра Ебботт «Спеціальне стратегічне партнерство в XXI столітті» йдеться про співпрацю двох університетів, де видно великі очікування обох країн.

Третій етап інтернаціоналізації:

– 2006 рік – Установа факультет економіки, кафедри міжнародної економіки, факультету міжнародного менеджменту, факультету ділового адміністрування

- Розпочато «GBLP (Глобальна програма лідерства в бізнесі)»
- Розпочато «BSA (бізнес-навчання за кордоном)», відкрито факультет інформатики та технологій
 - розпочато програму «Розвиток людських ресурсів у вищій освіті Ханойського політехнічного університету»
 - 2007 рік – відкрита школа інформатики і технологій «Міжнародна програма навчання ІТ» · відкрита вища школа науки і техніки
 - 2008 рік – Створено юридичний відділ «Міжнародний юридичний спеціальний курс» · Розпочато випуск журналу «Наука про життя»
 - 2009 рік – Розпочато навчання за кордоном «Програма GGP (Global Gateway Programme)» Прийнято проект інтернаціоналізації університетів «Global 30».
 - 2010 рік – Вводиться бакалаврський курс англійською мовою на факультеті науки і техніки. Розпочато «Глобальна програма розвитку людських ресурсів за допомогою підтримки кар'єрного росту» · Відкрито представництво в Великобританії ·
 - 2011 рік – Відкрито «Кафедра глобальних досліджень» · Прийнято «Проект по розширенню глобальних університетів»(Campus Asia Program)
 - 2012 рік – прийнято «Проект сприяння розвитку людських ресурсів (GGJ)», прийнята програма співпраці Японії та Англії« RENKEI»
 - 2013 рік – Створено факультет міжнародного інформаційно го програмного забезпечення
 - 2014 рік – Розпочато «Програму підготовки тренерів з глобального спорту» Відділу наук про спорт в області охорони здоров'я · Прийнята програма для «Підтримки створення університету в супер глобальному масштабі» (SGU)
 - 2015 рік – Відкрито Кампус в м.Осака, м.Ібаракі (ОВК)

– 2017 – Відкрито глобальний курс з інформатики та інженерної інформаційної системи[34].

Крім обміну і формування мережі з місцевими філіями, заснованими на зарубіжних офісах, створених в різних місцях по всьому світу, університет Ріцумейкан активно поширює інформацію про освіту і дослідження за кордоном, також планується створення інформаційно-диспетчерського центру «Глобальна Азія». Кожен факультет також використовує свої особливості і працює над своєю інтернаціоналізацією.

Ріцумейкан виробляє академічні обміни з Індійським технологічним інститутом Хайдарабаду. Близько 10 викладачів щорічно спрямовуються в Далянській університет науки і техніки в Китаї, а університети спільно створюють факультет міжнародного інформаційного програмного забезпечення і здійснюють управління навчальним планом. Департамент політики науки розробив міжнародний PBL з загальними темами зі студентами з 3 університетів в Індонезії та 2 університетів в Таїланді. Грунтуючись на цих подіях, університет просуває «Глобальну ініціативу Ріцумейкана» для подальшої інтернаціоналізації, де посилення міжнародної мобільності студентів, викладачів і персоналу є центральною проблемою.

Ріцумейкан прагне надати австралійським студентам можливість навчатися за кордоном і стажуватися з метою поглиблення знань. Для студентів у віці від 18 до 28 років, які навчаються у всіх університетах Австралії, розмір бюджету становить близько 10 млрд. ієн за 5 років. В основному університет Ріцумейкан приймає іноземних студентів з Південної Азії і Південно-Східної Азії і надає допомогу в цілях розвитку. Багато випускників активно працюють в урядових і ділових центрах, таких країн як Малайзія, Індія, ШріЛанка і Таїланд. Відповідно до Плану у 2017 році в попередній програмі брали участь чотири країни: Японія, Гонконг, Індонезія і Сінгапур. В даний час в програмі беруть участь 400 осіб від Японії[41]. АНУ є одним з кращих університетів в південній півкулі, який завжди підтримує вищий клас в університетському рейтингу світу.

2.3. Особливості організації освітнього туризму в Японії

29 липня 2008 року Міністерство освіти, культури, спорту, науки і технологій, спільно з міністерством закордонних справ і міністерством юстиції представили план прийняття 300 000 іноземних студентів. План націлений на прийняття 300 000 іноземних студентів до 2020 року шляхом створення більш відкритої політики в рамках розробки «Глобальної стратегії», з тим, щоб Японія могла розширювати потоки людських ресурсів, товарів, грошей та інформації в Азії та в усьому світі. Це також напрямок на інтелектуальний внесок на міжнародному рівні. В даний час частка Японії серед усіх іноземних студентів у світі становить 5%, і очікується, що 300 000 іноземних студентів в 2020 році в Японії становитимуть також 5% від всіх іноземних студентів у світі. Новий план складається з 5 пунктів:

- Залучення іноземних студентів на навчання в Японії;
- вдосконалення вступних іспитів, зарахування і імміграційного процесу;
- сприяння глобалізації університетів / коледжів;
- організація підходящого середовища для прийому іноземних студентів;
- сприяння прийому на роботу іноземних студентів після закінчення навчання в Японії.

До оголошення плану 2008 року Японська асоціація національних університетів, Японська асоціація Громадських університетів і Федерації асоціацій японських приватних коледжів та університетів звернулися до японського уряду з трьома проханнями:

- забезпечити недороге і безпечне проживання для іноземних студентів, щоб вони могли зосередитися на навчанні без будь-яких ускладнень;
- виконувати вимоги до стипендій для іноземних студентів;
- підготувати структуру, яка здатна надавати всебічну підтримку іноземним студентам в питаннях проживання і працевлаштування на всіх етапах від надходження в університет [33, с. 14].

«План 2008 року» – це другий план прийому іноземних студентів з цільовим числом і цільовим роком.

Наступні пункти «плану 2008 року» також заслуговують на увагу:

- створити національний бренд Японії, активно передаючи інформацію про японську культуру, суспільство та вищу освіту;
- надавати іноземним студентам інформацію про навчання в Японії через міжнародну мережу Японії, таку як дипломатичні представництва Японії за кордоном, закордонні офіси незалежних адміністративних органів Японії і закордонні офіси японських університетів / коледжів;
- створити «one-stop-shop» сервіс, який працює за принципом «одного вікна» для іноземних студентів, надаючи іноземним студентам консультаційні послуги;
- посилити функцію передачі інформації через веб-сайт, наприклад, по навчанню в Японії;
- скоротити термін перевірки і спростити формальності щодо іміграції та проживання;
- вибрати 30 японських університетів в якості плацдармів для інтернаціоналізації і сконцентруватися на них;
- сприяти створенню міжнародних центрів досліджень в галузі освіти шляхом радикального збільшення числа курсів англійською мовою;
- підвищити привабливість японських університетів / коледжів на міжнародному рівні шляхом співпраці для обміну студентами, обміну кредитами і подвійними ступенями, шляхом сприяння короткострокового перебування і річного навчання і шляхом підвищення мобільності студентів і забезпечення якості навчальних програм;
- підвищити якість досліджень в галузі освіти за рахунок збільшення числа іноземних викладачів на спеціалізованих курсах[34].

План прийняття 300 000 є більш конкретним в порівнянні з планом прийняття 100 000. Хоча обидва плани (1983 і 2008 рр.) є «кількісними», між ними існують значні відмінності[49].

По-перше, ставлення до прийому іноземних студентів змінилося з пасивного в «плані 1983 року» до дуже активного у «плані 2008 року». Що стосується «плану 1983 року», то він був виконаний пасивно і грав роль «вітрини». Однак в «плані 2008 року» позиція Японії протилежна, тобто дуже активна. Японський уряд приймає цей план як «національну стратегію» для економічного розвитку, реструктуризації соціальної політики та глобалізації.

В даний час Японія вживає всіх можливих заходів для залучення перспективних іноземних студентів. По-друге, мета прийому іноземних студентів змінилася з «моделі іноземної допомоги» на «модель експорту освіти». Що стосується «плану 1983 року», то Японія через свої економічні потужності вважала своїм обов'язком брати і навчати більше іноземних студентів для надання допомоги країнам, що розвиваються, особливо в азіатському регіоні.

Вона також визнала, що це хороший спосіб підвищити свою міжнародну репутацію та вплив на інші країни. Однак в «плані 2008 року» Японія фокусується на отриманні реальної вигоди, тобто на отриманні доходу від експорту вищої освіти.

По-третє, змінилися плани іноземних студентів, які навчаються в Японії, тепер вони хочуть жити не на батьківщині, а в Японії. Що стосується «плану 1983 року», то Японія очікує, що більшість іноземних студентів повернуться на батьківщину, і будуть працювати там, отримавши хорошу дослідну підготовку.

Японія сподівалася, що вона зможе отримати користь з успіху цих міжнародних студентів в своїх рідних країнах і, будучи інтелектуальною елітою, створить зв'язки між Японією та іншими країнами. Що стосується «плану 2008 року», то Японія сподівається, що міжнародний студент буде

працювати в Японії на постійній основі і зробити внесок в її соціальне і економічне процвітання.

Одним з найважливіших результатів організації освітнього туризму в Японії є усвідомлення необхідності впровадження різних моделей педагогічної роботи, в тому числі і моделі спільного, залученого та емпіричного навчання для підвищення ефективності навчання в рамках мультикультурної освіти[50].

На практиці подібні методи реалізуються в рамках різних програм, таких як CAMPUS Asia. Дана програма передбачає спільний план дій для поліпшення мобільності студентів в країнах Азії, а також ставить перед Японією завдання налагодження взаємин з Китаєм і Кореєю за допомогою запуску спільних навчальних програм в університетах. Це перша подібна міжурядова програма між Японією, Китаєм і Кореєю, яка спрямована саме на співпрацю в сфері освіти.

Відбірковим комітетом було схвалено 10 програм, тобто держави виділили гранти на 10 міжурядових університетів. Через деякий час після запуску програм університетів, комітет CAMPUS Asia дав високі оцінки програмі «Східноазійські лідери», в яку були включені університет Ріцумейкан, Гуандунської університет іноземних мов і зовнішньої торгівлі і університетом Донсео.

Одна з головних особливостей даної програми полягає в розвитку і зміцненні дружніх міжкультурних відносин для обміну досвідом. Учасниками програми є тридцять чоловік (десять осіб від кожного університету), які проходять спільне навчання протягом всієї програми бакалаврату. Перший триместр студенти проводять в Китаї, далі в Японії, потім - в Кореї. Студенти не тільки проходять навчання, а й живуть разом, розвиваючи тим самим комунікативні міжкультурні навички.

Подібні інтенсивні умови міжкультурної взаємодії допомагають студентам досягти конструктивного спілкування та розвинути розуміння і прийняття інших культур.

Друга особливість програми - одночасне вивчення японської, китайської, корейської мов. В рамках даної програми англійська мова не використовуються і всі студенти змушені вчити інші східні мови, що ставить їх в рівне становище.

Третьою особливістю є профіль навчання - гуманітарні науки (історія, політика, культура). Подібна програма створює у студентів базу для побудови конструктивного діалогу між студентами та обговорення політичних протиріч між Японією, Китаєм і Кореєю. У зв'язку з тим, що корейські, китайські та японські підручники історії розрізняються, що нерідко стає причиною політичних суперечок. Завдяки цьому у студентів виробляється вміння долати емоції для обговорення делікатних тем, допомагаючи досягти більш високого рівня конструктивного діалогу.

Четверта особливість - наявність своєрідного «другого шансу». Студенти повторюють коло навчання вдруге, що дозволяє оцінити зміни в порівнянні з першим курсом, до того ж під час повторного візиту студенти вже мають можливість скористатися міжкультурні навичками[50].

Описана вище програма створила своєрідний фундамент для спільних міжкультурних проєктів в майбутньому. У 2014 році урядом Японії була оголошена програма грантів і комплексного розвитку інтернаціоналізації, яка стимулює університети Японії шукати нових іноземних партнерів, що є не простим завданням. Створення якісної навчальної програми передбачає наявність професійного адміністративного та викладацького складу, який добре знайомий з сучасними педагогічними методами, а також готове надати допомогу студентам не тільки під час занять, а й у позанавчальний час.

Керівники програми «Східноазійські тигри» з боку Китаю і Японії переконані, що необхідно проводити тренінги та спеціальні семінари з

розвитку навичок міжнародної комунікації, а також приділити особливу увагу динаміці студентських груп. Більшість співробітників програми володіють трьома і більше мовами. Найважливішим елементом успішної моделі співпраці є викладачі та адміністративні співробітники, які відкриті і націлені на подальший розвиток і навчання. Знайти та зібрати подібну команду співробітників дуже складно, тому дана проблема стоїть перед більшістю японських університетів.

Іншою проблемою є знаходження адекватного способу оцінювання. На даний момент використовується західний протокол оцінки міжкультурного розвитку (Intercultural Development Inventory), але необхідно також з'ясувати, наскільки він відповідає східно-азіатському регіону.

Також в Японії практично нічого не відомо про те, які соціальні та особистісні очікування має студент, що приїжджає в країну, а також про те, як дані очікування можуть вплинути на результати навчання. Дані питання необхідно вивчити більш детально, що могло б сприяти появі нових освітніх програм, які, принесли б користь системі вищої освіти Японії.

У квітні 2014 року була створена незалежна адміністративна організація «Студентська служба Японії» (JASSO) з метою надання всебічної підтримки студентства і надання їм допомоги під час їх перебування за кордоном[49].

Обов'язки JASSO включають:

- збір і реорганізацію програм стипендій для японських студентів (здійснюється Японським стипендіальним фондом);
- міжнародні програми обміну студентами (здійснюються корпораціями, що становлять суспільний інтерес, включаючи Асоціацію міжнародної освіти, Центр міжнародних студентів);
- програми стипендій для іноземних студентів (здійснюються японським урядом, тобто Міністерством освіти, культури, спорту, науки і технологій та національними університетами)[51].

Частина програм, включаючи страхування від нещасних випадків і стихійних лих під час навчання іноземних студентів, в даний час здійснюється Японськими навчальними біржами і службами. Щоб іноземні студенти могли вибрати університет, найбільш відповідний їхнім потребам, необхідно надати їм точну інформацію про японські університети і про ті курси, які вони можуть знайти в кожному університеті.

Японська організація студентських послуг (JASSO) надає студентам в Японії і за її межами широкий спектр інформації про навчання в Японії, які бажають навчатися в Японії можуть також звернутися до посольств та консульств Японії в своїх країнах за інформацією або консультацією. Крім того, Центр організовує Японські ярмарки освіти за межами Японії за участю японських університетів та інших навчальних закладів. Студенти, які бажають вчитися в Японії, можуть особисто отримати інформацію про Японію, характеристиках кожного університету і пропонованим умови.

Використовуючи таку інформацію, особи, які бажають навчатися в Японії, можуть вибрати освітні установи, найкращим чином відповідають їх цілям. Ярмарки проводяться за участю японських університетів та інших навчальних закладів. Ярмарки включають в себе семінари та лекції колишніх іноземних студентів про Японію, пояснення основних проблем, пов'язаних з навчанням в Японії, індивідуальну консультацію. Стенд JASSO також надає індивідуальні консультації із загальних питань, що стосуються навчання в Японії[63, с.47].

В останні роки деякі країни відправили своїх студентів до Японії за свій рахунок для розвитку своїх людських ресурсів і попросили японський уряд допомогти в прийнятті цих студентів. За таким проханням уряд Японії надає допомогу цим країнам в рамках своєї прихильності міжнародного співробітництва. В даний час японський уряд надає допомогу учням, яких спонсорують і які були направлені урядами Малайзії, Таїланду, Сінгапуру, Об'єднаних Арабських Еміратів та Саудівської Аравії.

Він забезпечує підготовче навчання, включаючи уроки японської мови, і є сполучною ланкою між урядами іноземних держав і японськими університетами та іншими навчальними закладами.

Студенти, які здобули освіту за межами Японії і бажаючи вступити в японські університети, повинні пройти 12 років навчання в своїй країні або мати академічні здібності, еквівалентні або перевищують можливості тих, хто завершив таку освіту. Однак в деяких країнах, таких як Філіппіни і Малайзія, для навчання в середній школі потрібно менше 12 років. Іноземні студенти, які здобули середню освіту в таких країнах, отримують кваліфікацію для надходження в японські університети після завершення підготовчого курсу в одному із закладів, призначених Міністерством освіти, культури, спорту, науки і технологій. Мінімальний вік для вступу в університет складає 18 років. Станом на 2019 року, навчальних закладів в Японії пропонують підготовчі курси для вступу до університету[51].

У переглянутому Законі про імміграційний контроль і відповідних постановах міністрів, введених 1 червня 1990 року, передбачається, що особи, які мають статус «студента коледжу», не мають права на отримання дозволу на роботу. Відповідно до цієї редакції іноземні студенти, які бажають працювати неповний робочий день, повинні подати заяву на отримання дозволу. Учням, які мають дозвіл, дозволено працювати, але є певні обмеження. Регулярні студенти можуть працювати неповний робочий день до 28 годин на тиждень. Робота не повинна бути пов'язана з дорослим розважальним бізнесом, сексуально орієнтованими спеціальними розважальними заходами для дорослих або службами знайомств по телефону. Якщо студент хоче працювати неповний робочий день по-іншому, він / вона повинен звернутися за окремим дозволом.

Отже, реформування всіх сфер суспільного життя на сьогоднішній день супроводжується вивченням і використанням позитивних і негативних уроків інших народів. Система освіти є одним з найбільш важливих соціальних інститутів суспільства і невід'ємною умовою суспільного розвитку.

Сучасній системі освіти в Японії приписують успіхи, яких досягла країна в період з другої світової війни і до наших днів. І в дійсності Японія одна з небагатьох країн, яка вийшла на рівень «освітнього товариства», де освіта відповідає найвищим стандартам. 97 з 100 учнів закінчують школу, при цьому понад 90% учнів здобувають вищу та середньо-спеціальну освіту. Однак розвиток процесів глобалізації та інтернаціоналізації поставили перед вищу мету підготовки професійних кадрів, які були б здатні працювати в умовах постійно мінливого глобального ринку. Японський уряд розробив досить продуману стратегію в сфері інтернаціоналізації вищої освіти. Це і план залучення 100 000 студентів 1983 року, і план залучення 300 000 студентів, опублікований в 29 липня 2008 року[49].

Інтернаціоналізація вищої освіти - це цілеспрямований процес інтеграції міжнародного та міжкультурного виміру в завдання і методи навчання в сфері вищої освіти для підвищення якості освіти для всіх учнів і персоналу, а також внесення значимого суспільного внеску в процес освіти. Під глобалізацією ж розуміють макроекономічний процес, що виявляється у скасуванні культурних, економічних і багатьох інших кордонів між різними країнами, збільшенням потоків міграції в різних сферах, наприклад, таких як економіка й освіта. Тобто глобалізація сприяє інтернаціоналізації (глобалізація є каталізатором інтернаціоналізації), а інтернаціоналізація, в свою чергу, є механізмом реагування на глобалізацію. Існує безліч форм інтернаціоналізації вищої освіти, в основному, дослідники виділяють такі форми: індивідуальна мобільність (мобільність студентів, мобільність викладачів з метою навчання і викладання); інституційна мобільність і мобільність освітніх програм; інтеграція в навчальні програми та освітні стандарти світової спільноти; транснаціональне освіту (франчайзинг, програми-близнюки, взаємне визнання програм).

РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ТУРИЗМУ В ЯПОНІЇ

3.1. Шляхи вдосконалення освітнього туризму в Японії

Узагальнення і критичне осмислення теорії й практики організації міжнародного освітнього туризму, а також затребуваність, популярність і очевидна економічна значущість даної діяльності в країнах привели до думки про необхідність визначення найбільш перспективних і ефективних експортних сценаріїв просування освітнього туризму Японії на міжнародний ринок освітніх послуг. Для оцінки стратегічних перспектив розвитку освітнього туризму в Японії було проведено дослідження проведено SWOT-аналіз проекту.

Першочерговою умовою в даному випадку є аналітична діяльність, результатом якої стане відображення ситуації, що склалася на ринку міжнародних освітніх туристичних послуг в Японії. Як методична основа було обрано SWOT-аналіз, який з XX століття широко застосовується в стратегічному плануванні та управлінні. Для нас ця методика значима як етап оцінки і структурування інформації.

Абревіатура «SWOT» походить від англійських слів:

сила - *strength*,

слабкість - *weakness*,

можливості - *opportunity* та

загрози - *threat*.

Відомі, але розрізнені і безсистемні уявлення про будь-який вид діяльності та його конкурентне оточення SWOT-аналіз дозволяє сформулювати у вигляді логічно узгодженої схеми взаємодії цих чотирьох складових. SWOT-аналіз, зведений в єдину таблицю-матрицю, включає в себе як оцінку зовнішніх факторів, так і узагальнення ситуації всередині системи. Аналізуючи розташовані в таблиці оціночні твердження, складається список можливих дій і стратегій розвитку, розробляються способи використання наявних досягнень і т.д.[57, с.310].

Таким чином, SWOT-аналіз не дає нових знань - він лише допомагає наочно уявити вже наявні пріоритети і недоліки при плануванні діяльності. SWOT-аналіз розвитку міжнародного освітнього туризму в Японії дозволить нам вивчити ситуацію на ринку міжнародних освітніх туристичних послуг, а також:

- дати уявлення про конкурентні переваги країни для оптимізації бізнес-процесів;
- продіагностувати «слабкі сторони» країни на ринку міжнародних освітніх туристичних послуг з метою поліпшення її конкурентоспроможності;
- проаналізувати сильні і слабкі сторони потенційних учасників в цьому сегменті ринку;
- окреслити напрямки стратегічного планування та управління освітніми установами з метою розвитку національного бренду освітнього туризму;
- розробити стратегію підготовки та управління персоналом для функціонування японського ринку міжнародних освітніх туристичних послуг.

В якості базової моделі SWOT-аналізу ми взяли його класичний варіант (Таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз перспектив розвитку міжнародного освітнього туризму в Японії

Внутрішні сильні сторони (S):	Внутрішні слабкі сторони (W):
1. сучасна, відповідна світовому рівню і стандартам, структура освіти; 2. чітко сформульована законодавча база освіти; 3. високий професійний рівень педагогів;	1. досить консервативне уявлення про освіту XXI століття; 2. відсутність оперативної і гнучкої системи реагування на зміну потоку інформації; 3. страх перед новим;

4. якісний кадровий потенціал.	
<i>Продовження Таблиці 3.1</i>	
<p>5. ускладнення і диференціація спектра надання освітніх послуг.</p> <p>6. розвинена побутова інфраструктура системи освіти.</p>	<p>4. слабка конкуренція установ освіти;</p> <p>5. поодинокі ініціативи закладів освіти в області ринкової стратегії, непослідовність в її реалізації;</p> <p>6. об'єктивна складність швидко покращити якість побутових умов з урахуванням національних уявлень про комфорт потенційних споживачів.</p>
Зовнішні сприятливі можливості (О)	Зовнішні потенційні загрози (Т)
<p>1. позитивний імідж країни на світовій арені;</p> <p>2. багаті культурні та історичні традиції;</p> <p>3. унікальні природні ресурси.</p>	<p>1. світова фінансова, ресурсна і економічна криза;</p> <p>2. демографічні проблеми регіону;</p> <p>4. непропорційне зростання населення регіонів планети;</p> <p>5. екологічна небезпека при надмірній експлуатації та слабкій системі природоохоронних заходів.</p>

При аналізі матриці SWOT-аналізу слід мати на увазі, що можливості і загрози можуть переходити в свою протилежність: нереалізовані можливості можуть стати погрозами, а відвернена загроза може стати сильною стороною проекту. Крім цього, необхідно також скласти стратегічний баланс проекту, в якому його сильні сторони складають конкурентні активи, а слабкі - конкурентні пасиви.

На перетині полів «сильні сторони» - «можливості» вказується, які сильні сторони можуть бути використані для реалізації можливостей; на

перетині полів «слабкі сторони» - «можливості» позначаються можливості компенсації слабких сторін; на перетині полів «сильні сторони» - «загрози» наводяться, які сильні сторони необхідно зберігати для запобігання загрозам; на перетині полів «слабкі сторони» - «загрози» вказується, що необхідно зробити для запобігання кризовим явищам на увазі збіги слабких сторін в умовах дії загроз[58, с.57].

На даному етапі відбувається оцінка всіх можливих комбінацій з метою виявлення тих, які повинні бути враховані при подальшій розробці стратегії розвитку освітнього туризму Японії.

«Сильні сторони» - «Можливості»:

1. Використання додаткових видів туризму. З метою залучення додаткових туристів до країни, а також формування туристських пакетів послуг з різноспрямованими видами туризму.
2. Формування сучасної індустрії гостинності та матеріальної бази туризму на основі залучення приватних і державних інвестицій з метою збільшення потоку туристів в регіон.
3. Залучення іноземних туристів в регіон за рахунок підвищення якості послуг, пропозиції унікальних видів туризму, а також спрощення візових і митних формальностей.

«Слабкі сторони» - «Можливості»:

1. Розвиток матеріальної бази туризму і формування сучасної індустрії гостинності в країні.
2. Згладжування «суворих» кліматичних умов за рахунок формування додаткових видів туризму (екстремального, культурно-пізнавального, залізничного, що сприяє згладжування фактора сезонності).
3. Залучення інвестицій в туризм, як приватних, так і державних, на основі розробки фінансово-обґрунтованих проєктів (бізнес-планів).
4. Пропозиція унікальних туристичних продуктів, які будуть компенсувати високу вартість туристичних послуг.

5. Активне формування наукового і кадрового потенціалу регіонів в області туризму за допомогою реалізації трирівневої системи підготовки кадрів.

«Сильні сторони» - «Загрози»:

1. Збереження природно-рекреаційного потенціалу регіону.
2. Залучення державних інвестицій за рахунок розробки бізнес-планів, які були б спрямовані на розвиток освітнього туризму в Японії.
3. Формування кваліфікованої робочої сили і наукового потенціалу країни, тобто реалізація трирівневої системи підготовки кадрів для туризму: формування наукового потенціалу; підготовка менеджерів туризму (вища освіта); підготовка гідів, перекладачів, екскурсоводів.
4. Збільшення потоку туристів за рахунок розвитку внутрішньої системи регіонального туризму і залучення місцевих жителів.

«Слабкі сторони» - «Загрози»:

1. Розробка і використання обґрунтованих стратегій розвитку туризму з посиленням функціональних стратегій для підтримки розвитку «слабких напрямків» в туризмі.
2. Активізація підтримки з боку державних органів влади на рівні регіону в частині законотворчої діяльності, а також пошук необхідних фінансових ресурсів для підтримки матеріальної бази туризму.
3. Поширення інформації про існуючі в регіоні туристських продуктах за допомогою сучасних інформаційних технологій (інтернет та ін.).
4. Формування внутрішнього туризму з метою збільшення доходів від туризму, в тому числі і за рахунок непрямого ефекту.
5. Створення системи безперервного моніторингу стану туризму Японії.

Відносно тих пар, які були обрані з поля «Сильні сторони» - «Можливості» слід розробляти стратегію з використання сильних сторін для того, щоб отримати віддачу від можливостей, які з'явилися у зовнішньому середовищі. Для тих пар, які опинилися на полі «Слабкі сторони» - «Можливості» стратегія повинна бути побудована таким чином, щоб за рахунок можливостей, що з'явилися спробувати подолати наявні слабкості.

Якщо пара знаходиться на полі «Сильні сторони» - «Загрози», то стратегія повинна припускати використання сили для усунення загрози. Нарешті, для пар «Слабкі сторони» - «Загрози» необхідно виробляти стратегію, яка дозволила б як позбутися від слабкості, так і намагатися запобігти її загрозам.

Проведений SWOT-аналіз дозволяє зробити узагальнюючий висновок, що при цілеспрямованій і ресурсно-забезпеченій політики можна нейтралізувати більшість слабких сторін туристського потенціалу Японії.

На закінчення необхідно відзначити, що Японія ще не розвинула свій туристичний ринок повністю, але, з огляду на триваючу економічну депресію, освітній туризм слід розглядати більш серйозно, так як він є надзвичайно важливою для держави галуззю. Так як інша Азія, особливо Південно-Східна Азія, занадто швидко і необдуманно перейшла до активного розвитку туризму без достатнього контролю і хорошого рівня інфраструктури, деякі японці побоюються результату величезного припливу туристів в країну. Однак більш розвинена туристична промисловість не завдала б японській культурі будь-яких пошкоджень, оскільки японська економіка не так вразлива до коливань, як країни з економікою, що розвивається[51].

Малоймовірно, що величезна кількість туристів зробить негативний вплив на вже зрілу і добре усталену культуру або створить економіку, залежну від туризму, так, як це колись могло бути зроблено в більш нестійких культурах і країнах, що розвиваються. Японський освітній туризм значно покращився в 2012 році. І це поліпшення економіки внесло значний вклад у збільшення числа японських «відвідувачів» по всій Азії.

Туризм ніколи не є односторонньою галуззю, так як він приносить користь багатьом країнам одночасно. Звичайно, туризм може завдати певної шкоди, але він також може сприяти розумінню між культурами. Азіатське співробітництво в сфері туризму може допомогти поліпшити політичні та економічні відносини. Сприяння розвитку даної галузі є одним з позитивних способів взаємодії зі своїми азіатськими сусідами і зміцнення міжкультурної

свідомості. Хоча Японія є третьою за величиною економікою в світі (відстаючи лише від Сполучених Штатів і Китаю), туристи з усього світу до сих пір не повністю інформовані про країну і ті багатства, що вона може запропонувати.

Щоб індустрія туризму процвітала, громадський і приватний сектори спільними зусиллями повинні допомогти відвідувачам отримати незабутні враження і досвід. В даний час уряд працює над тим, щоб змінити ситуацію і прискорити зростання ВВП Японії, і планується, що туризм стане ключовою галуззю в цьому розвитку. Під керівництвом нещодавно сформованого партнерства між державним і приватним секторами Японія може домогтися одночасного прогресу в підвищенні своєї привабливості в багатьох різних сегментах туристичної сфери. Але при цьому необхідно розглядати не тільки ті проблеми, що лежать на поверхні, але і ті, що перешкоджають зростанню в'їзного туризму. Умови і поставлені терміни є придатними для переходу Японії в верхній рівень орієнтованих на туризм напрямків; тепер необхідно скоординувати стратегічні дії[51].

В даний час Японія вживає всіх можливих заходів для залучення перспективних іноземних студентів. По-друге, мета прийому іноземних студентів змінилася з «моделі іноземної допомоги» на «модель експорту освіти». Що стосується «плану 1983 року», то Японія изза своєї економічної потужності вважала своїм обов'язком брати і навчати більше іноземних студентів для надання допомоги країнам, що розвиваються, особливо в азіатському регіоні. Вона також визнала, що це хороший спосіб підвищити свою міжнародну репутацію та вплив на інші країни. Однак в «плані 2008 року» Японія фокусується на отриманні реальної вигоди, тобто на отриманні доходу від експорту вищої освіти.

По-третє, змінилися плани іноземних студентів, які навчаються в Японії, тепер вони хочуть жити не на батьківщині, а в Японії. Що стосується «плану 1983 року», то Японія очікувала, що більшість іноземних студентів повернуться на батьківщину, і будуть працювати там, отримавши хорошу дослідну підготовку. Японія сподівалася, що вона зможе отримати користь з

успіху цих міжнародних студентів в своїх рідних країнах і, будучи інтелектуальною елітою, створить зв'язки між Японією та іншими країнами.

Що стосується «плану 2008 року», то Японія сподівається, що міжнародний студент буде працювати в Японії на постійній основі і зробить внесок в її соціальне і економічне процвітання. Чому «план 2008 року» настільки відрізняється від «плану 1983 року» - на початку 1980-х років Японія стала світовою економічною державою і, як очікується, міжнародне співтовариство має відігравати більш важливу роль в міжнародній політиці та економічному розвитку[63, с. 41].

Також в її власних інтересах було просувати свою репутацію і створювати дружні особисті мережі на міжнародному рівні, зокрема, в азіатському регіоні. Однак в той час в Японії було лише 8 116 іноземних студентів, і це загальне число було дуже низьким у порівнянні з 326 299 в США, 110 763 у Франції, 71 393 в Західній Німеччині і 50 684 у Великобританії [49]. Це забезпечило різкий контраст зусиль Японії, в порівнянні з іншими провідними розвиненими країнами, в наданні допомоги іншим країнам у розвитку їх економіки. Японія вступила в категорію старіючого суспільства, що обумовлено низьким рівнем народжуваності і підвищенням тривалості життя населення в цілому. В даний час в Японії не вистачає молодих трудових ресурсів. Щоб підтримувати продуктивність і конкурентоспроможність Японії на міжнародному ринку і домагатися постійного зростання економіки, в Японії має бути багато більш освічених і талановитих молодих людей - цих іноземних студентів, які здобули освіту в Японії. Це ще одна ключова відмінність між «планом 1983 року» та «планом 2008 року».

3.2. Підготовка кадрів для освітнього туризму як головний фактор розвитку в Японії

Провідною тенденцією в сфері туристичної індустрії виступає глобалізація туризму, яка впливає на формування нового соціального замовлення на підготовку кадрів, орієнтованих на міжнародні стандарти.

У міжнародній практиці в перші роки студенти по спеціалізації готельного та туристичного бізнесу навчаються практичним навичкам, вивчення і освоєння професій обслуговуючого персоналу нижчої ланки. Система туристського менеджменту передбачає, що вони повинні знати весь процес надання послуг[59, с.17].

В процесі навчання студенти спеціальності «Туризм» практичні навички отримують під час проходження навчальної та виробничої практик (рисунок 3.1).

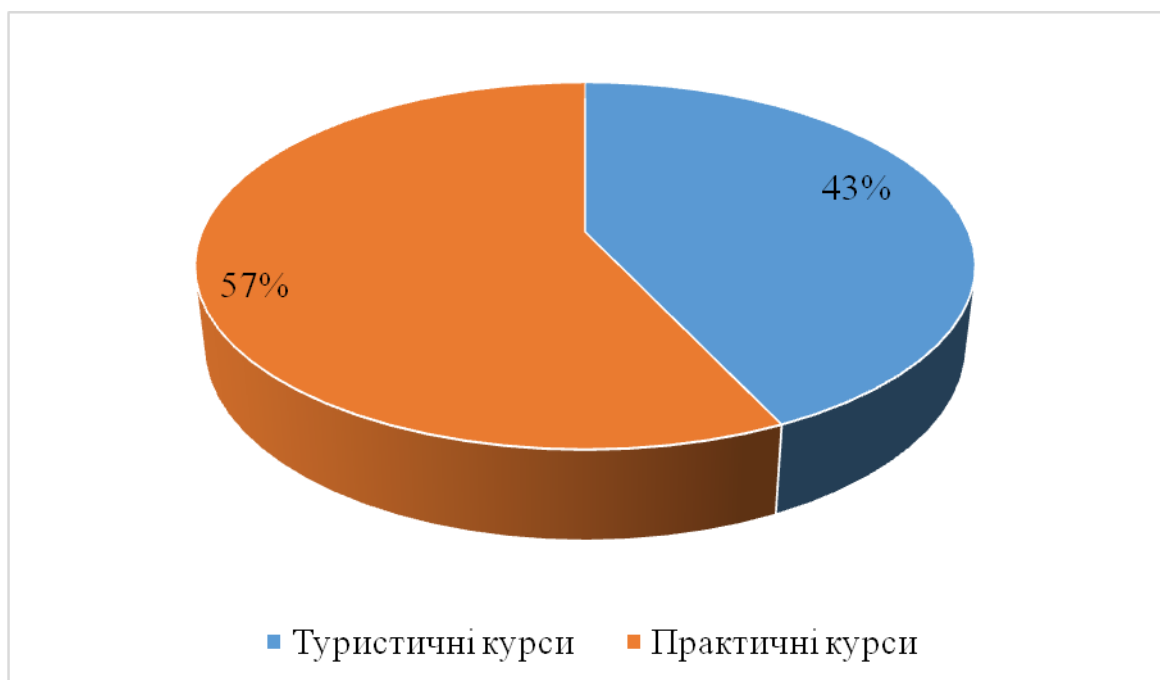

Рис.3.1 Структура дисциплін за спеціальністю туризм в Південно-Східній Азії

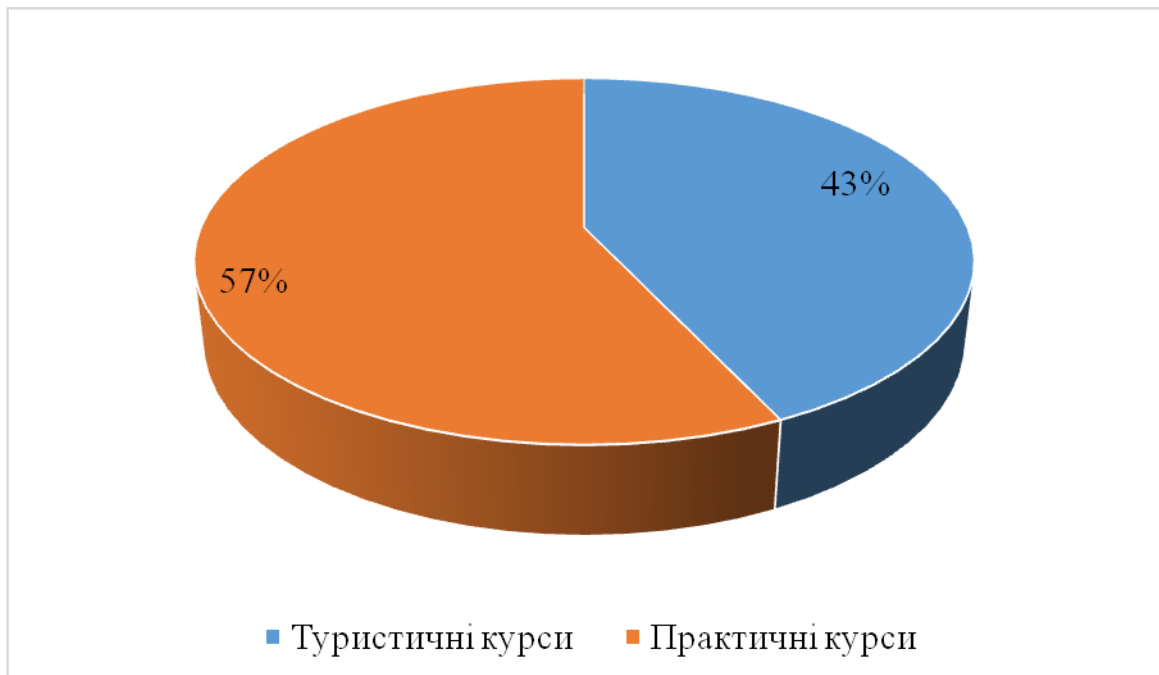

Рис.3.2 Аналіз програм навчання по туризму в Південно-Східній Азії

Аналіз структури досліджуваних дисциплін показав, що 42,9% є теоретичним і 57,1% курси практичного характеру.

Крім того, спостерігається диспропорція між вимогами, що пред'являються до фахівців у сфері туризму і змістом навчальних програм вузів.

Для порівняння проведемо аналіз програм навчання по туризму в Південно-Східній Азії, де частка теоретичних курсів випадках становить 25,9%, практичних курсів - 74,1% (рисунок 3.2).

Порівняльний аналіз програм навчання показав, що у вітчизняних програмах приділяється більше уваги теоретичній підготовці. У зарубіжних програмах велика увага приділяється курсам з комунікаційних навичок і корпоративної культури[69, с. 42].

Виходячи з цього можна зробити висновок, що система підготовки кадрів потребує вдосконалення, а саме доцільно орієнтуватись на запровадження елективних курсів на навчання практичним навичкам і вивчення посадових обов'язків обслуговуючого персоналу.

Перспективними для подальшої розробки проблеми формування ключових кваліфікацій фахівців сфери туризму є питання опису

кваліфікаційних стандартів інших видів туристичної професійної діяльності та відповідних їм кваліфікаційних характеристик особистості фахівця.

У багатьох країнах світу розроблені професійні стандарти для індустрії туризму. В даний час для зниження розриву між якістю підготовки фахівців і реальними потребами туристського бізнесу розроблені стандарти, які мають уніфікований характер, але наближені до міжнародних нормативів.

Формування та впровадження професійних стандартів дозволить наблизити освіту і підготовку фахівців до вимог ринку. Для готелів професійні стандарти забезпечать можливість формування кваліфікаційних вимог та посадових інструкцій працівників, а також вирішення питань відбору та підбору персоналу та планування і кар'єрного зростання співробітників[71].

Не менш важливим в сфері підготовки фахівців в туристичному та готельному бізнесі є інтеграційні процеси теорії і практики. Менеджмент зарубіжних готелів відрізняється від менеджменту в Україні.

На сучасному етапі в умовах розвитку ринку грамотні фахівці займають важливе місце і часто вирішують головні питання в діяльності компанії.

Актуальним і значущим залишається питання якості освіти. В останні роки спостерігаються такі тенденції:

- підвищення вимог студентів до рівня підготовленості і кваліфікації викладачів;
- недостатність викладачів мають практичний лпит роботи або практичні навички;
- формування у студентів, аналітичного та критичного мислення, креативного та творчого підходу при прийнятті рішень.

До перспектив підвищення якості освіти можна віднести такі заходи, як організацію практичної діяльності студентів на підприємствах, постійне підвищення кваліфікації кадрів.

На ринку праці, поряд з кваліфікаційними якостями фахівця в області готельного сервісу, оцінюються і особистісні якості, такі як вміння працювати в команді, наполегливість в досягненні мети, знання ринків послуг. Студент повинен вміти адекватно оцінювати ситуацію, ставити стратегічні і тактичні цілі, приймати правильні рішення, бути комунікабельними. Відповідно до цього підвищуються вимоги до рівня викладання курсів[28].

Перед викладачами поставлена задача використання сучасних інтерактивних методів навчання студентів: критичне мислення та дискусії з практичним застосуванням і використанням прикладів (кейси, ділові ігри, презентації та ін.) із застосуванням сучасних технічних засобів навчання. Контроль якості навчання передбачається шляхом проведення анкетування студентів, проведення відкритих занять, взаємовідвідування аудиторних занять та їх оцінка за критеріями відповідності кредитної технології освіти.

У плані наукової (навчальної) роботи, доцільно залучати студентів (особливо за скороченою програмою освіти) до розробки різних проектів, які виступлять в ролі методичних рекомендацій вищому керівництву, керівникам підрозділів за місцем діяльності. Це буде сприяти розвитку можливостей спільної зі студентами практичної роботи, а також співпраці з компаніями.

В умовах ринкової економіки необхідно особливу увагу приділити питанням організації та проведення практики. Роль практики в нових умовах - це прищеплення практичних навичок. Результатом проведення виробничої та навчальної практики є повне занурення в робоче середовище і в кінцевому підсумку отримання навичок спілкування.

При організації практики виникає ряд проблем, до них зокрема можна віднести:

- відірваність теорії від практики;
- складність працевлаштування на практику;
- обмежений час практики;

- залучення студентів до некваліфікованої праці;
- обмежений доступ до інформації[26, с. 44].

При формуванні самого навчального процесу можна визначити, що спеціальність ресторанна справа та готельний бізнес є прикладною і тому виникає ряд проблем, які були перераховані. Для вирішення даних проблем доцільно проведення навчання не тільки в стінах ВНЗ, а й в готелях і ресторанах, організація тренінгів та майстер класів на підприємствах, отримання навичок спілкування та комунікації.

Для ВНЗ важливого значення набуває врахування думок і можливостей роботодавця. Більшість компаній або відмовляються або вважають за краще обмежене співробітництво з ВНЗ. Вони не зацікавлені у взаємовигідній співпраці. Багато підприємств не задоволені підготовкою фахівців. В даному випадку завдання освіти задуматися про якість освіти і про вимоги ринку до нього. В даний час також практикується прийом на роботу за наявності досвіду, якого ще немає у випускників. У зв'язку з цим виникає необхідність налагодження взаємовигідної співпраці, використання в практиці інститутів замовлень роботодавців, врахування думок та побажань роботодавців про напрямки навчання і курсах, усвідомлення з їхнього боку того, що студент майбутній перспективний фахівець.

Використання сучасних інтерактивних методів при навчанні студентів є актуальними на сучасному етапі в умовах швидкоплинні ринку і динамічного розвитку компаній [35, с.54].

Використання інтерактивних методів навчання знаходиться в прямій залежності від підключеності освітніх установ до Інтернету. Всі вузи мають вихід в глобальну мережу Інтернет. Однак треба визнати, що рівень інформатизації навчальної і наукової діяльності вузів в абсолютній більшості з них вкрай низький, крім провідних вузів.

Використання інтернету в навчальному процесі можна за двома напрямками:

- електронну пошту для висилки завдань студентів та в разі потреби для листування та уточнення питань, що виникли;
- ресурси Інтернету для виконання практичних завдань і самостійної роботи студентів;
- представлення всього лекційного і необхідного для навчального процесу матеріалу, такого як електронні підручники.

Освітній портал пропонує доступні та інформації, структуровані, освітні ресурси на основі використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних засобів.

Розглянемо переваги використання електронної пошти при роботі зі студентами:

- раціоналізація на паперових ресурсах;
- отримання навичок роботи з електронною поштою;
- можливість ефективних комунікацій зі студентами та отримання в разі необхідності додаткової інформації;
- робота в інтерактивному режимі.

Можна виділити і певні недоліки:

- додаткові витрати часу для викладача;
- складність і певна неконструктивно використання даного методу в разі численних груп і великих потоків студентів.

Другий варіант використання інтернету для виконання студентами практичних завдань має теж певний ряд переваг. До переваг можна віднести освітні аспекти:

- розширення кругозору студентів за допомогою отримання додаткової інформації;
- поліпшення навичок студентів під час пошуку певної інформації;
- активізація використання інформаційних та освітніх ресурсів.

До недоліків застосування інтернету для підготовки практичних завдань можна віднести:

- сліпе копіювання наявної інформації для рефератів;

- зниження рівня навченості студентів за допомогою навчальної та спеціальної літератури [36, с. 55].

Вище викладені проблеми дозволяють зробити висновок, що завдання викладача спрямоване на те, щоб студент не просто копіював інформацію, а використав її для вирішення поставлених завдань. Наприклад студенту ставиться завдання прорахувати показники прогнозування попиту з якихось товарів або послуг методом бенчмаркінгу, тобто вивчення зарубіжного досвіду. Студент повинен зібрати цілий параметр вихідних даних, такі як доходи споживачів, обсяги продажів, динаміку цих показників, особливості менталітету, звичок, поведінкових особливостей, маркетингового середовища, законодавчої бази, тенденцій економічного розвитку. Для вирішення поставленого завдання студент стає активним користувачем і починає працювати над збором інформації і її систематизації. Такі завдання не тільки сприяють якісному використанню ресурсів Інтернету, а й дають можливість краще вникнути в завдання, зрозуміти його компанії і краще освоїти досліджуваний матеріал.

Другим варіантом завдань може бути оцінка роботи компаній за допомогою ресурсів Інтернету. В даному випадку збирають інформацію про маркетингову діяльність компанії, проводять оцінку використовуваної цінової, асортиментної, комунікаційної та збутової політики компанії, аналізують її положення на ринку, позиціонування і стратегію розвитку компанії. Дане завдання не дозволяє студентам просто копіювати інформацію, а використовувати її для конкретного аналізу.

Провідною тенденцією в сфері туристичної індустрії виступає глобалізація туризму, яка впливає на формування нового соціального замовлення на підготовку кадрів:

- збільшення кількості міжнародних подорожей;
- стрімке збільшення робочих місць в туризмі;

- впровадження єдиних засад планування, маркетингу, інформаційного забезпечення, управління операційно-технологічними процесами і структурної організації підприємств туризму;
- створення туристських асоціацій;
- інтеграція підприємств по діагоналі секторів[53, с.44].

Соціальне замовлення на вищу професійну освіту з туризму націлює, по-перше, на порівнянність програм по мінімальній позначці якості освіти, що задовольняє будь-який сектор туризму, і що дозволяє фахівцям будувати кар'єру по вертикалі рівнів і по горизонталі секторів і регіонів туристичної індустрії; по-друге, на виявлення певних орієнтирів, які конкретизували б поняття туризму як сфери професійної діяльності та поняття професіоналізму в туризмі.

Туристичне обслуговування як поняття професійної педагогіки відноситься до сервісної діяльності, здійснюваної в сфері туризму. Основне призначення сфери сервісу (обслуговування, надання послуг) - задоволення потреб населення в різних послугах з урахуванням індивідуальних запитів і смаків споживачів. Обслуговування як вид професійної діяльності, згідно з основним лексичним значенням, позначає «виробляти роботу, пов'язану із задоволенням чийхось потреб, потреб»[46, с.55].

Перспективними для подальшої розробки проблеми формування ключових кваліфікацій фахівців сфери туристського сервісу, зокрема, сфери освітнього туризму, є питання опису кваліфікаційних стандартів інших видів туристичної професійної діяльності та відповідних їм кваліфікаційних характеристик особистості фахівця, а також обґрунтування і розробка педагогічних засобів їх формування.

Удосконалення підготовки фахівців для сфери сервісу проводиться за багатьма напрямками. Обґрунтовуються нові підходи до відбору змісту туристської освіти, розробляються моделі і педагогічні технології формування окремих видів компетенцій і компетентностей. Переважною є

управлінська діяльність у професійній компетентності фахівця сфери туристського сервісу[12, с.173].

Теоретичні пошуки фіксуються в принципах, що визначають вимоги до підготовки фахівців сфери туристського сервісу:

- принцип універсалізму, тобто принцип підготовки фахівця, здатного працювати в різних структурах туристичної галузі;
- принцип обґрунтованої циклічності різних частин навчально-виховного процесу, який позначає строгу послідовність, чіткі міждисциплінарні зв'язки навчальних дисциплін.

Актуальним і значущим залишається питання якості освіти. З даним аспектом спостерігаються такі тенденції:

- підвищення вимог студентів до рівня підготовленості і кваліфікації викладачів;
- недостатність викладачів маркетингового профілю;
- формування у студентів, аналітичного та критичного мислення, креативного та творчого підходу при прийнятті рішень.

До перспектив підвищення якості освіти можна віднести такі заходи, як організацію практичної діяльності студентів на підприємствах, постійне підвищення кваліфікації кадрів.

На ринку праці, поряд з кваліфікаційними якостями фахівця в сфері туризму, оцінюються і особистісні якості, такі як вміння працювати в команді, наполегливість в досягненні мети, знання ринків товарів і послуг. Студент повинен вміти адекватно оцінювати ситуацію, ставити стратегічні і тактичні цілі, приймати правильні рішення, бути комунікабельним. Відповідно до цього підвищуються вимоги до рівня викладання курсів[4, с.5].

Перед викладачами поставлена задача використання сучасних методів навчання студентів: критичне мислення та дискусії з практичним застосуванням і використанням прикладів (кейси, ділові ігри, презентації та ін.) із застосуванням сучасних технічних засобів навчання. Контроль якості навчання передбачається шляхом проведення анкетування студентів,

проведення відкритих занять, взаємовідвідування аудиторних занять і їх оцінка за критеріями відповідності кредитної технології освіти.

У плані наукової (навчальної) роботи, доцільно залучати студентів (особливо за скороченою програмою освіти) до розробки різних (маркетингових, управлінських, економічних) проектів, які виступлять в ролі методичних рекомендацій вищому керівництву, керівникам підрозділів за місцем діяльності. Це буде сприяти розвитку можливостей спільної зі студентами практичної роботи, а також співпраці з компаніями.

Для вітчизняної системи освіти перехід від моделі підготовки адаптивної поведінки, яка формує вміння людини «вписатися» в навколишню дійсність, до моделі професійного розвитку (компетентнісної моделі), де акцент переноситься на становлення умінь бачити, усвідомлювати і оцінювати різні проблеми, конструктивно вирішувати їх відповідно до своїми ціннісними орієнтаціями, обумовлений переходом освіти і підготовки студентів на принцип компетентності. Це передбачає глибокі системні перетворення, що зачіпають викладання, зміст, оцінювання, освітні технології, тобто системну перебудову всього процесу вузівської підготовки для отримання необхідного результату освіти в вигляді компетенцій майбутнього фахівця[1].

Отримати практичні навички студенти під час навчання у вищому навчальному закладі можуть при проведенні екскурсії, гостьових лекцій із запрошенням представників бізнесу та під час проходження практики. Найбільшу практичну спрямованість мають ознайомча та виробнича практика, які заплановані в процесі навчання фахівців.

Домінуючим при формуванні компетенцій професійної взаємодії є інтерактивний тип навчання, головна особливість якого полягає в моделюванні і проектуванні в навчальному процесі різного роду відносин і взаємодії між людьми[8, с.25]. Процес взаємодії і комунікативні навички можуть бути отримані при організації різного типу студентських заходів[9].

Слід зазначити, що під час проходження практики та його роботи на підприємстві виявлені наступні тенденції:

- використання студентів як дешеву робочу силу;
- «свіжий погляд» на старі проблеми, тобто рішення своїх питань за рахунок ідей студентів;
- звільнення від рутинної роботи;
- вирішення питань компанії, на які немає часу у персоналу;
- залучення студентів до некваліфікованої праці.

В цілому проведений аналіз підтверджує необхідність розширення практичних навичок при навчанні студентів для поліпшення їх компетенцій. Основними причинами використання практичних навичок є:

- розрив між теорією і практикою;
- низький рівень організаційних компетенцій;
- низький рівень практичних навичок у студентів.

Розглянемо, які напрямки для підвищення практичних компетенцій можна використовувати в стінах ВНЗ. Викладачі разом зі студентами беруть участь в розробці прикладних досліджень і бізнес-планів для компанії. У процесі проведених досліджень ними використовуються і апробуються теоретичні методики на практиці.

При цьому для підвищення рівня практичних навичок студентів доцільно при розробці практичних завдань, доцільно оцінювати які і скільки компетенції задіяні при вирішенні практичних завдань, які і скільки компетенції задіяні при підготовці, які цілі поставлені при реалізації компетенцій.

На підставі проведеного аналізу можна рекомендувати ряд заходів, спрямованих на розширення практичної складової в навчальному процесі:

- відслідковувати при вирішенні практичних завдань: скільки компетенцій задіяно і які, і як реалізуються поставлені цілі за компетенціями;
- залучати студентів до розробки проектів, які виступлять в якості методичний рекомендацій керівництву компанії;

- написання курсових і дипломних робіт здійснювати в рамках діяльності підприємства, використовуючи проблемні питання компанії та методології.

ВИСНОВКИ

Відповідно до завдань дослідження, визначених у вступі, були зроблені наступні висновки.

1. Зараз міжнародний освітній туризм є однією з галузей сфери освітніх і туристичних послуг, які найбільш швидко розвиваються. Активізація обміну студентами, стажерами, аспірантами та викладачами різних країн відбувається під впливом світових глобалізаційних процесів, які формують необхідність у фахівцях, що мають високу кваліфікацію, які говорять на іноземних мовах, а також досить толерантні і комунікабельні. Напрямок характер розвитку міжнародного туризму в області професійної освіти в світі впливають і дії міжнародних організацій.

Туризм в цілому є засобом, що активізує пізнавальну діяльність учнів, залучає їх до самостійної творчої активності, розвиває ініціативу, вміння і навички самоосвіти. Участь в міжнародному освітньому туризмі дозволяє учням удосконалювати знання іноземних мов, розвивати комунікаційні компетенції, підвищувати рівень самостійності, завдяки чому формується соціокультурний досвід студентів.

2. Туристські подорожі запропоновані освітніми стандартами в якості форми навчання в програмах вузівської підготовки з багатьох напрямків – географії, геології, біології та ін. Крім того, стали популярні мережеві форми навчання, при яких частина освітньої програми реалізується в інших університетах. Особливе значення освітній туризм має для мовних програм – при вивченні іноземної мови проживання і навчання в країні, мова якої вивчається, забезпечує досягнення найкращих результатів.

Таким чином, одним з аспектів методології освітнього туризму є системний підхід, який дозволяє виявити поняття освітнього туризму як поєднання компонентів двох окремих понять – освіти і туризму.

3. З початку XIX в. відбувається становлення туризму в його сучасному розумінні, з'являється саме поняття «турист». Промисловий переворот в Англії сприяв розвитку транспортної мережі (залізниці, пароплави),

збільшенню міського населення, поліпшенню добробуту населення. До початку ХХ в. туризм стає частиною життя благополучного європейського суспільства. Після Другої світової війни туризм набуває масового характеру, причому з переважанням рекреаційних цілей. На рубежі 1960-1970х років мотивація туристичного попиту розширилася, поряд з іншими видами новий стимул для розвитку отримав освітній туризм. Наприкінці ХХ століття сформувалися міжконтинентальні академічні потоки, які впливають на ринок міжнародних освітніх послуг і економіку знань. Болонський процес надав нового поштовху розвитку міжнародної академічної мобільності, яка характеризується масштабністю, комплексністю, системністю, охопленням всіх напрямків науки і освіти, географічних областей європейського регіону, різних соціальних верств суспільства.

4. Для того, щоб поліпшити міжнародне становище Японії та її систему освіти, уряд за останні 30 років розробило певну політичну схему, спрямовану на збільшення числа тих, хто вивчає японську мову за кордоном. За період до 2018 року було досягнуто великих успіхів, тому що число японських студентів, що навчаються за кордоном, зросло з 15 000 чоловік в 2000 році до приблизно 150 000 в 2017 році.

Слід зазначити, що в результаті інтернаціоналізації вищої освіти з'явилися такі проблеми як: поява нової освітньої нерівності, перетворення ринку освітніх послуг в сектор економіки, опір в академічному середовищі. Так, потік іноземних студентів, які приїжджають до Японії для здобуття вищої освіти, став сприйматися скоріше як торгівля, ніж допомога іншим країнам, так як більшість іноземних студентів самостійно оплачують своє навчання. Міжнародний ринок освітніх послуг стає одним з секторів економіки, який швидко розвивається. Також зміни в вузівських програмах зустрічають активний опір в академічному середовищі.

Це висловлювання відображає основне протиріччя в реформуванні вищої освіти в сучасному світі. З одного боку, вузи вдосконалюють свої програми, усвідомлюючи необхідність відповідати процесу активного

оновлення знань, але з іншого, освіту і раніше залишається сферою, де високо цінуються традиції.

5. В Японії існують безліч програм освітнього туризму (інтернаціоналізації), таких як CAMPUS Asia, програма «Global 30», «План прийому 300 000 іноземних студентів».

Основною метою програми CAMPUS Asia є розвиток навичок міжкультурної комунікації у студентів. Створення подібної програми вказує на те, що активне включення Японії в процес інтернаціоналізації дав уряду Японії незамінний досвід, який допоміг виявити необхідність розвитку міжкультурних зв'язків з країнами АТР (особливо Китаєм, Кореєю).

Завдяки успішному розвитку даної програми, в 2014 році урядом Японії була оголошена програма грантів і комплексного розвитку інтернаціоналізації, яка стимулює університети Японії шукати нових іноземних партнерів, що є не простим завданням. Таким чином, перед Японією стоять дві основні проблеми: пошук кваліфікованого адміністративного та викладацького складу, а також пошук адекватного програмі способу оцінювання.

6. Японський уряд також стимулює потік іноземних студентів в Японію різними способами - ярмарки освіти в Японії, що надають точну інформацію про Японію і характеристики окремих університетів і пропонованої ними освіти; підготовчу освіту для іноземних студентів, що спонсоруються урядом; законодавчо оформлену максимальну кількість робочих годин у позанавчальний час для іноземних студентів та багато іншого.

В даний час лише менше 9000 випускників іноземних студентів знайшли роботу в японських компаніях. Японський уряд сподівається залучити 50% іноземних випускників для роботи в японських компаніях. Передбачається, що японські компанії повинні найняти від 35 000 до 40 000 іноземних студентів.

Ще одним серйозним недоліком в цій області є те, що, хоча іноземні студенти проходять навчання англійською мовою, уряд Японії сподівається, що вони будуть працювати на японські компанії. Це призвело до того, що

Міністерство освіти, культури, спорту, науки і технологій спільно з Міністерством економіки, торгівлі і промисловості приступили до здійснення програми «Адзіа Дзіндзай». Мета цієї програми - навчити іноземних студентів, які виконують певні умови, за допомогою додаткових навчальних планів, японській мові та японській діловій практиці.

Японія розпочала реалізацію амбітного плану по залученню 300 000 іноземних студентів до 2020 року. У 1980-х роках Японії довелося боротися тільки з розвиненими країнами, перш за все західними. У теперішній же час, Японія змушена конкурувати з суперниками, які знаходяться поруч. Такі країни, як Китай, Корея, Сінгапур і Малайзія. Крім відчутних економічних вигод, пов'язаних з міжнародними витратами студентів, на карту поставлена також і національна гордість.

7. За допомогою інтернаціоналізації вищої освіти, Японія зможе передбачити і прогнозувати зміни в системі вищої освіти, а також коригувати і управляти ними. Завдяки процесу інтернаціоналізації вищої освіти, в який активно включилася і Японія, посилилося співробітництво урядових, міжнародних та недержавних організацій, а також японські університети отримали можливість брати участь в багатонаціональних програмах. Все більше число університетів почали пропонувати курси, які частково або повністю викладаються англійською мовою.

Ініціативи в рамках проекту «Global 30» виявилися відносно ефективними, так як число іноземних студентів в обраних основних університетах проекту щорічно збільшується. У сукупності всі ці заходи дали результати, оскільки загальна кількість іноземних студентів у вищих навчальних закладах відразу збільшилася зі 123 829 у 2014 році до 141 774 у 2017 році, що є рекордним рівнем (JASSO 2017 року).

План японського уряду по залученню іноземних студентів призвів до збільшення числа випускників, які претендують на отримання робочих віз і отримують їх. До того ж, Японія має намір використовувати Інтернет для запуску так званої «іміджевої стратегії» і для створення «японського національного бренду». Побіжний перегляд веб-сторінок багатьох японських

університетів показує, що більша частина контенту японською мовою. Сторінки англійською мовою найчастіше є розмитою версією оригіналу. Уряд планує збільшити кількість університетів, що входять в рейтинг «Times Higher Education Global Rankings», в який поки входить тільки Токійський і Кіотський університети. Вдалося створити таку програму, яка почала залучати до інвестування в сферу освіти і таких гігантів, як Тойота, Міцубісі та інші.

Все це дає змогу нам зрозуміти, що процес освітній туризм в Японії відбувається більш, ніж успішно і продовжує розвиватися та набирати обертів у відповідь на завдання глобалізації й інтернаціоналізації суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова А. Ю. Международный туризм. М., 2002. 337 с.
2. Афанасенко И. Д. Туризм и реформирование экономики. Труды Академии туризма. 2005. № 1. С. 53-67.
3. Алаев Э. Б. Социальноэкономическая география: Понятийно-терминологический словарь. М.: Мысль, 2013. 290 с.
4. Борисова А. В. Методы научных исследований в туризме: текст лекций. Ярославль: ЯрГУ, 2013. 68 с.
5. Барчуков И. С. Методы научных исследований в туризме: Учеб. пособие для вузов. М.: Издательский центр «Академия», 2008. 224 с.
6. Бабкин А. В. Специальные виды туризма: Учебное пособие. Минск, 2008. 117 с.
7. Бабкин А.В. Специальные виды туризма. // Учебное пособие, Ростовна Дону, 2008. 415 с.
8. Буйленко В.Ф. Туризм. // Учебное пособие, Ростовна-Дону: Феникс, 2008.
9. Высшее образование в Германии престиж и хорошая карьера. URL: <http://inostudent.ru/strany/germanija/vyssheebrazovanievgermaniiprestizhixoroshayakarera.html>
10. Бабкин А.В. Специальные виды туризма / Уч. пособие. РостовнаДону: Феникс, 2008. 252 с.
11. Готлиб Р. А. Социальная востребованность знания иностранного языка // Социологические исследования. 2009. №2. С. 122-127.
12. Герасименко В. Г. Теорія туризму як складова туризмології. Вісник соціально-економічних досліджень. 2015. № 2 (42). С. 173-180.
13. Джафарі Д. Туристика. URL: <file:///C:/Users/HP/Desktop/download/stanovlenie-turistiki-kak-nauki.pdf>
14. Зорин И. В., Каверина Т.П., Квартальнов В.А. Туризм как вид деятельности. М.: Финансы и статистика, 2014. 288 с.

15. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Туристика: монография. М.: Советский спорт, 2012. 288 с.
16. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов К. К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
17. Зайцева Н.А., Каурова О.В., Юманова О.С. Факторы, обеспечивающие эффективность деятельности предприятий туристской индустрии: теоретические и методологические аспекты. Монография. М.: Издатель Степаненко, 2011. 172 с.
18. Иностранные студенты и система британского образования. URL: <http://www.educationuk.org/russia/articles/internationalstudentsinukeducation/>
19. Козлова Н.А. Формирование и развитие рынка международного образовательного туризма: автореф. дис. на присуждение научн. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством: теория управления экономическими системами». СПб, 2009. URL: <http://www.dissercat.com/content/formirovanieirazvitierynkamezhdunarodnogoobrazovatelnogoturizma>
20. Каурова О.В., Карманова Т.Е., Малолетко А.Н. Статистика туризма. // Tourism statistics: учебник: учебник (Бакалавриат) 2-е изд. М.: КНОРУС, 2012. 208 с.
21. Каурова О.В., Юманова О.С. Анализ размещения предприятий туристской индустрии. // Научный журнал Сервис plus. 2015. № 4. С.10-18.
22. Канина Т.И., Каурова О.В. Факторы сдерживающие развитие сферы туризма. // Научный журнал Сервис plus. 2012. № 2. С.9-15.
23. Коновалова О. В., Андрушкевич Т. В. SWOT-аналіз як основний інструмент стратегічного управління, його переваги і недоліки. URL: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58123.doc.htm
24. Коль О. Д., Морозов М. А. Дестинация важнейший элемент туризма. URL: <https://pureportal.spbu.ru/ru/publications/дестинацияважнейшийэлементтуризма>

25. Келлер П. Основы туристского образования и исследований туризма в современном обществе // Вестник РМАТ. 2015. № 2. С. 4.
26. Квартальнов В.А. Туризм. М.: Финансы и статистика, 2012. 320 с.
27. Кусков А.С., Джаладян Ю.А. Основы туризма. М.: Кнорус, 2014. 400 с.
28. Лебедев А.Н. «Образовательный туризм как экономическая категория» // Научная электронная библиотека «КиберЛенинка». Электронный журн. 2012. №6. С.17. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/obrazovatelnyy-turizm-kak-ekonomicheskaya-kategoriya>
29. Лойко О. Т. Туризм и гостиничное хозяйство: Учебное пособие. Томск: Издво ТПУ, 2014. 152 с.
30. Малолетко Д. Н., Малолетко А.Н. Анализ эффективности продвижения туристского продукта на направляющих зарубежных рынках // Научный журнал Сервис plus. 2015. № 4. С.15-22.
31. Мальта vs Великобритания. Где лучше учить английский? URL: http://pro.tonkosti.ru/obrazovanie_zarubezhom/malta_vs_velikobritaniya31236651
32. Морозов М. А., Морозова Н. С., Карпова Г. А., Хорева Л. В. Экономика туризма: учебник. М.: Федеральное агентство по туризму, 2014. 320 с.
33. Морито А. Сделано в Японии. М.: Альпина Паблишер, 2016. 290 с.
34. Морозов М.А. Маркетинговый анализ развития зарубежного туризма в Японии. URL: <http://www.cfin.ru/press/marketing/20004/13.shtml>.
35. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підруч. К. : Знання, 2008. 661 с.
36. Нетяжевська О. В. Туристичний феномен Сінгапуру. К.: Національний авіаційний університет, 2015. 106 с.
37. Плоткина Н. П. География туризма. Азия. Владивосток: ДВГАЭУ, 2011. 192 с.

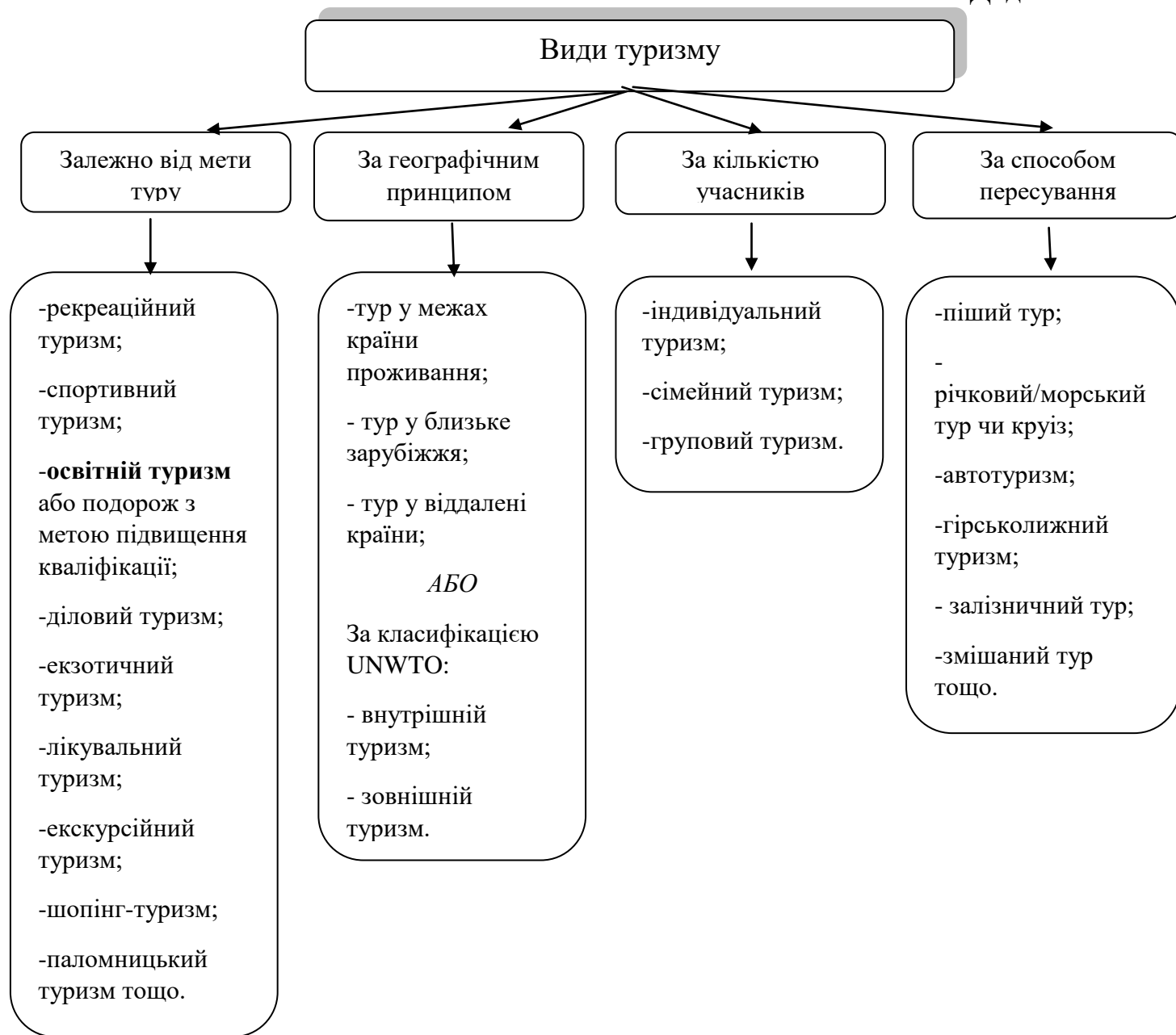
38. Петров А. В. Международное межвузовское сотрудничество. // Социологические исследования. 2015. №8. С. 143-144.
39. Попова Е. В., Шевченко А. А. Системный подход к определению туризма и его социальноэкономической сущности в современном обществе. Научный журнал КубГАУ. 2013. № 89 (05). С. 110.
40. Погодина В.Л. Традиции и инновации в образовательном туризме. [Электронный ресурс] // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. Электрон. журн. 2009. №112. С.5463.
URL:<http://cyberleninka.ru/article/n/traditsiiinnovatsiiivobrazovatelnomturizme>
41. Рудая Т.Я. Возможности образовательного туризма в поликультурном образовании педагогов дошкольных образовательных учреждений города Симферополя. // Крымский научный вестник. 2015. №4. С. 301-317.
42. Соломин В.П. Погодина В.Л. Современное состояние и перспективы развития образовательного туризма // Известия государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. №30, 2012. 155 с.
43. Сакаева Л. Р., Базарова Л. В. Понятия «туризм» и «туристический дискурс» в современной научной парадигме. Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2014. № 6 (36): в 2х ч. Ч. I. С. 159-161.
44. Соловйов Д. І. Вдосконалення понятійного апарату теоретичного забезпечення функціонування туристичної сфери. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2011. № 4 (16). С. 82-88.
45. Системы образования и преподавания в Соединенном Королевстве. URL:
<http://www.educationuk.org/russia/articles/teachingandeducation/>
46. Соколова М.В. История туризма. М.: Мастерство, 2012. 352 с.
47. Сокол Т. Г. Основы туризмознавства: Навчальний посібник. К., 2016. 76 с.

48. Смолій В. А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. К., 2016.372 с.
49. Статистика по Японии. URL: http://ststistic.com/view_country.japan.
50. Туризм в Японии. URL: <http://leit.ru/modules.php?name=Pages&pa=pid=432>.
51. Туризм в Японии: спустя год после катастрофы. URL: http://www.voanews.com/news/japanyearafter20120310_142210235.html.
52. Устименко Л. М. Основы туризмознавства. Навч. посібник. К., 2013.380 с.
53. Устименко Л. М. Історія туризму: навч. посібник.К. : «Альтерпрес», 2013.372 с.
54. Устименко Л. М. Істориткосупільні аспекти спеціалізованого туризму // Питання культурології. Зб. наук. праць. КНУКіМ.К., 2013.Вип. 29. С. 138-146.
55. Ушаков Д. С. Страноведение : учеб. пособие..М. : ИКЦ «МарТ», 2015.256 с.
56. Фролова Е.В., Кабанова Е.Е. Направления и механизмы развития туристической привлекательности территории. // Актуальні проблеми економіки. 2015. Т. 167. №5. С. 297-305.
57. Федорченко В.К. Туризмология как наука. Основные парадигмы теории туризма // Вестник РМАТ. 2013. № 2 (8). С. 310.
58. Федорченко В.К. Туризмология: коцептуальні засади теорії туризму: монографія. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
59. Шуплат О. М. Формування поняття «туризм» у сучасній економічній науці. Ефективна економіка. 2015. № 12. С. 17.
60. Шичкова Е. В. Продвижение территорий и международный туризм: проектноориентированный подход: учебнометод. пособие. Нижний Новгород: Издво ННГУ, 2015. 230 с.
61. Шматько Л.П. Туризм и гостиничное хозяйство. 2е изде.М: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: издательский центр «МарТ», 2014.352 с.

62. Шаблий А. География: миры, регионы, концепты. М. : Просвещение, 2014. 740 с.
63. Япония: путеводитель для туристов и бизнесменов. Токио: Промтех, 2012. 195 с.
64. Althof W. Incoming Tourismus. Wien: Oldenbourg, 6. 256 p.
65. Bryden J. Tourism and development. N.Y.; L.: Cambridge University Press, 2010. 226 p.
66. Brent R., Cooper C., Carr N. Managing educational tourism Clevedon: Channel View Publications. CHANNEL VIEW PUBLICATIONS, 2013. 302 p.
67. International Recommendations for Tourism Statistics, Madrid, New York, 2018. 152 p.
68. Rodriguez X., Martinez Roget F., Pawlowska E. Academic tourism demand in Galicia, Spain // Tourism Management, Volume 33, Issue 6, December 2012. P 1583-1590.
69. Ritchie W. Managing Educational tourism. New York, 2016. 159 p.
70. Samah A., Ahmadian A., Gill M., Hendijani S.S., Babolian R. Factors Affecting Educational Tourism Development among Local Communities in the Klang Valley, Malaysia // Life science journal Acta zhengzhou university overseas edition, Volume 9, Issue 4, 2012. P. 27.
71. Trew J., Cockerell N. The UK's Education Travel Market the Potential // Tourism Insights, 2003. URL: <http://www.insights.org.uk>
72. Vinogradova M.V., Larionova A.A., Povorina E.V., Suslova I.A., Korsunova N.M. Development of social tourism: organizational, institutional, and financial aspects. Regional and Sectoral Economic Studies. 2017. T. 15. № 2. С. 123-136.
73. Vinogradova M.V., Kryukova E.M., Kulyamina O.S., Vapnyarskaya O.I., Sokolova A.P. Approaches to the study of the status and trends of drug abuse, rehabilitation and reintegration of drug users // Biosciences Biotechnology Research Asia. 2017. T. 11. № 3. С. 1505-1514.

ДОДАТКИ

Додаток А

Історичні періоди розвитку освітнього туризму

Перший період (XII-XIV ст.)	виникнення та організаційне оформлення міжнародної академічної мобільності в перших середньовічних університетах Європи.
Другий період (початок XV- кінець XIX століття)	розвиток міжнародних академічних поїздок в рамках національних освітніх систем. Чисельний зростання університетів в Європі і виділення національних систем освіти Німеччини, Іспанії, Шотландії, Швеції та інших країн створили передумови для скорочення в'їзної академічної мобільності. У XIX столітті набуває розвиток міжконтинентальна академічна мобільність, обумовлена провідними європейськими державами університетських систем в своїх колоніях.
Третій період (початок XX століття-1945 рік)	скорочення міжнародних академічних обмінів внаслідок світових воєн і військово-політичних конфліктів. Перша світова війна, події в Росії 1917 року, сталінські репресії, людські втрати Другої світової війни стали причиною різкого скорочення міжнародної академічної мобільності в загальноєвропейському масштабі.
Четвертий період (1946-1991 рр.)	здійснення міжнародної академічної мобільності в умовах «холодної війни» і протистояння двох військово-політичних і соціально-економічних блоків Європи (СРСР і країни соціалістичного табору, країни Західної Європи). Після закінчення Другої світової війни розвитку академічної мобільності в масштабах всього регіону перешкоджало відокремлений існування держав Східної та Західної Європи.
П'ятий період (1992 рік – по теперішній час)	розширення міжнародної академічної мобільності і її розвиток в рамках всього європейського регіону. До кінця XX століття намітилося значне розширення масштабів міжнародної академічної мобільності внаслідок впливу демографічних, економічних, геополітичних та культурологічних факторів.